

Schulnachrichten

den Zeitraum vom 7. October 1857 bis zum 30. September 1858.

Wiadomości szkolne

7. Października 1857. do 30. Września roku 1858.

I. Lehrverfassung.

PRIMA. Ordin. Prof. *Wannowski*. Die beiden Curse dieser Classe hatten gemeinschaftlichen Unterricht mit Ausnahme einiger Stunden, in denen sie getrennt waren. A. **Sprachen.** Latein: 8 St. wöchentlich. Davon 4 St. Tacit. Histor. lib. I, II, III bis cap. 30. In I.A. u. B. getrennt. 1 St. Exercit. und Extemp.; 1 St. Abgabe der freien Aufsätze. *Wannowski*. 2 St. Hor. carm. I, II, serm. I, 1—3. Metrische Uebung. (Uebersetzungen). Mehre Oden wurden memorirt. *Schweminski*. — Griechisch: 6 St. Davon 2 St. Plat. Euthyphr., Apolog. u. Criton, nebst kurzer Einleitung in Plat. Philosophie. In I.A. 2 St. Extemp. u. Exerc. nebst Wiederhol. der Formenlehre und Syntax. In I.B. 2 St. Extemp. u. Exerc. nebst griechisch. Gr. Buttm. §. 140. bis Ende, nach Wiederholung d. Vorhergeh. Dr. *Steiner*. 2 St. Homer Ilias l. XII—XX. *Wannowski*. — Deutsch: 3 St. Davon in je 2 St. in I.A. u. I.B. Gesch. d. deutsch. Nation.-Liter. v. Klopstock bis auf die neueste Zeit, mit zahlreich. Proben, besonders v. Schiller u. Göthe; Aufsätze, Extemp., freie Vorträge. (Privatlectüre: Schiller's Maria Stuart, Braut v. Messina; Göthe: Iphigenie; Shakespeare: Jul. Cäsar.) 1 St. gemeinsch.: Elementare Logik u. Methodik. *Schweminski*. — Polnisch: 2 St. Davon 1 St. mündlich. Vorträge., abwechselnd mit Durchnahme der schriftl. Arbeit.; 1 St. poln. Nat.-Liter. von Anfang bis zum 17. Jahrh. *Insp. Rymarkiewicz*. — Französisch: 2 St. Davon 1 St. Lucrèce de Ponsard aus Schwalb's Elite des classiques français; 1 St. Exerc. abwechselnd mit Extemp., wobei Uebungen im mündlichen Ausdruck und Wiederholung der grammatisch. Regeln. *Insp. Rymarkiewicz*. — Hebräisch: 2 St. Von den schwachen Verbalwurzeln; Nominalbildung, Partikeln nach Seffer. Das Hauptsächlichste aus der Syntax nach Vosen. Uebersetzung mehrerer Psalmen u. a. Stücke. Bis Ostern Dr. *Cichowski*. Vom 1. August Religionslehrer *Bilewicz*. — B. **Wissenschaften.** Kath. Religion: 2 St. Die Lehre von der Kirche, den heiligen Sacramenten und von den letzten Dingen. Bis Ostern Dr. *Cichowski*. Vom 1. August Religionslehrer *Kantorski*. — Evang. Religion: 2 St. (combinirt mit den beiden Secund.) Glaubens- und Sittenlehre nach Petri's Lehrbuch der Religion. *Schönborn*. — Mathematik: 4 St. In I.A. Stereometrie, die Lehre von den Progressionen, der binomische Lehrsatz. Uebung. in Auflösung mathem. Aufgaben. *Der Director*. 4 St. In I.B. von Ostern; von den Verhältnissen, Proportionen und Progressionen nebst Anwendung auf Zinseszinsrechnung; verschiedene Aufg. Stereometrie. Dr. *Ustymowicz*. — Physik: 2 St. Magnetismus, Electricität, Electromagnetismus, Magnetolectricität, Thermoelectricität und ein Theil der Optik. *Der Director*. — Geschichte: 3 St. Gesch. des Mittelalters nach Pütz's Lehrbuch. *Czarnecki*. C. **Fertigkeiten.** Siehe am Ende dieses Abschnittes.

OBER-SECUNDA. Ordin. Oberlehrer *Schweminski*. A. **Sprachen.** Latein: 10 St. Davon 8 St. Grammat. nach Zumpt §. 672.—820., Cic. or. pro Rosc. Am., pro lege Man. u. pro Ligario. (Memor. u. Sprechübbg.) Exercit. u. Extemp. Uebers. aus Forbiger's Aufgaben. Metri-

I. Plan nauk.

KLASSA I. Ordyn.: Profes. *Wannowski*. Obadwa oddziały téj klasy wspólnie pobierały nauki, w kilku jednak przedmiotach były rozłączone. A. **Języki**: Łaciński: 8 godz. tygodn. Z tych w 4. czyt. Tac. Histor. l. I, II, III aż do c. 30. W kl. I A. i B. po 1 godz. ćwic. dom. i w klas.; w 1 godz. oddawano woln. wypracowania. *Wannowski*. 2 godz. Hor. carm. I, II. Serm. I, 1—3. Metrycz. ćwic. (tłumacz. miarowe). Kilku ód uczono się na pamięć. *Schweminski*. — Grecki: 6 godz. Z tych w 2 godz. czyt. Plat. Eutyphr., Apolog. i Kritona i dano krótki wstęp do Platona filozofii. W I A 2 godz.: ćwic. dom. i w klas. wraz z powtórz. etymol. i składni. W I B. 2 godz.: ćwic. dom. i w klas. i gram. greek. podł. Butt. §. 140. do końca wraz z powtórz. poprzedz. Dr. *Steiner*. W 2 godz. czyt. Hom. Iliad. ks. XII—XX. *Wannowski*. — Niemiecki: 3 godz. Z tych w klas. I A. i B. we 2 godz. wykład. Histor. liter. narodow. niemieck. od Klopstocka do najnowsz. czas. wraz z licznymi próbami, mianow. z Szyllera i Getego; wyprac.; ćwic. w klas., wykłady. (Prywat. czyt. Szyllera: Maryą Stuart; Oblubienicę Messeńską; Getego: Ifigenią; Szakespear: Juliusza Cezara.) W 1 godz. wspóln. wykl. element. logikę i metodykę. *Schweminski*. — Polski: 2 godz. Z tych w 1 godz. wykłady miewali uczniowie lub rozbiegano wyprac., a w 1 godz. wykl. liter. narod. polską od początku do 17. wieku. Insp. *Rymarkiewicz*. — Francuzki: 2 godz. Z tych w 1 godz. czyt. Lucrèce Ponsard'a z Schwalb'a Elite des classiques français; w 1 godz. ćwic. dom. i w klas., ćwic. ustne i powtarz. gram. reguł. Insp. *Rymarkiewicz*. — Hebrajski: 2 godz. O słabój konjug., formac. imion, partykuł. podług Seffera. Główne praw. z składni podł. Vosen'a. Tłumacz. psalmy i inne ustępy. Do W. N. X. *Cichowski*, od 1. Sierpnia X. *Bilewicz*. — B. **Nauki**: Religia katolicka: 2 godz. Nauka o kościele, sakramentach ŚŚ. i rzeczach ostatecznych. X. *Cichowski* do W. N. Od 1. Sierpnia X. *Kantorski*. — Religia ewangelicka: 2 godz. (Wspólnie z klas. II. niższą i wyższą.) Nauka o wierze i moralności podług ksiąg. podręcz. Petrego. *Schoenborn*. — Matematyka: 4 godz. w I A. Stereometria, nauka o progressyach, twierdzenie binomiczne; ćwiczen. w rozwiązyw. zadań matemat. *Dyrektor*. 4 godz. w I B. od W. Nocy: o stósunkach, proporcjach i progressyach z zastosowan. do rach. proc. od proc.; rozm. zadania; stereometria. Dr. *Ustymowicz*. — Fizyka: 2 godz. Nauka o magnetyzmie, elektryczności, elektromagnetyzm., magnetoelektryczn., termo-elektryczn. i optyka (częściowo). *Dyrektor*. — Historia powszechna: 3 godz. Dzieje średn. wieków podł. *Pütza*. *Czarnecki*. — C. **Sztuki**: Patrz na końcu tego rozdziału.

KLASSA II. WYŻSZA. Ordyn.: Naucz. wyższy *Schweminski*. A. **Języki**: Łaciński: 10 godz. Z tych w 8 godz. gramm. podł. Zumpta §. 672—820., Cic. or. pro Rosc. Am., pro lege Manil. i pro Ligario (ćwic. pamięć. i w mówien.), ćwic. dom. i w klas. Tłum. z zadań Forbi-

sche Uebgg. (zuletzt Uebersetzgg.); die Geübteren fertigten freie Ausarbeit.; Privatlectüre: Salust: Jugurtha *Schweminski*. 2 St. Virgil: Georgica (auserles. Stell.) und die Eclog. Bis Neujahr *Schweminski*, dann *Węclewski*. — Griechisch: 6 St. Davon 3 St. Arrian, Exped. Alex. lib. III, IV 1—21.; 1 St. Exercit. u. Extemp. Lehre der Syntax nach Buttmann bis §. 145. *Wannowski*. 2 St.] Ilias IV—VII Buch. Homer. Dial. Bis Neujahr *Schweminski*, dann *Węclewski*. — Deutsch: 2 St. Lectüre: Wallenstein's Tod von Schiller; Vorträge; häusl. Ausarb.; Extemporal. *Czarnecki*. — Polnisch: 2 St. Theorie der Dichtkunst nach Cegielski's Nauka poezyi; Aufsätze, Extempor. und Vorträge. v. *Przyborowski*. — Französisch: 2 St. Grammatik nach Otto, 2. Cursus. Die beigefügten Beispiele wurden übersetzt; Exerc., Extemp., Goebel, VIII Bd.: Le chasseur de chamóis und Partie et revanche. *Węclewski*. — Hebräisch: 2 St. Verbalbildg. der starken Verba: Uebung im Uebersetzen auserwählt. Stücke aus d. h. Schrift. Bis Ostern Dr. *Cichowski*; vom August d. J. Religionslehrer *Bilewicz*. — B. **Wissenschaften**. Kath. Religion: 2 St. Die Lehre von der Erlösung. Dr. *Cichowski*. Vom 1. August die Lehre von der Gnade. Religionslehrer *Kantorski*. — Evang. Relig.: s. Prima. Mathematik: 4 St. Im Wintersemester: Logarithmen, ebene Trigonometrie mit Übungsaufg. *Spiller*. Im Sommersemester: reine und unreine quadrat. Gleichung., Logarithm., Exponentialgleichung., ebene Trigonometrie. Dr. *Ustymowicz*. — Physik: 1 St. Nach Brettner's Leitfad.: Aus d. 3. Abschn. Wiederholung von 1, 2, 7; dann 4, 5, 6. u. die Abschnitte 5. u. 6. *Spiller*. — Geschichte: Römische Geschichte nach Pütz's Lehrbuch. *Czarnecki*. — C. **Fertigkeiten**. Siehe a. Ende d. Abschn.

UNTER-SECUNDA. Ordin. Gymnasiallehrer Dr. *Steiner*. A. **Sprachen**. Latein: 10 St. Grammat. nach Zumpt c. 65—76. u. gelegentliche Wiederholung der übrigen Theile der Syntax, Extemp. und Exerc. 2 St. Forbiger's Aufgab. §. 23—34. 1 St. Livius XXV u. XXVI 4 St. Metrik und Memorirübgg. in Prosa 1 St. Als Stoff für mündliche Besprechung und zur Einübung der gebräuchlichsten Kriegsausdrücke wurden die Samniterkriege u. d. Kriege mit Pyrrhus gewählt, und zuerst fragweise, schliesslich in zusammenhäng. Redeform die Darstellung in lat. Sprache versucht. Virg., Aen. II, 506. b. z. Ende, III u. IV nebst Memorirübgg. in Versen. 2 St. Dr. *Steiner*. — Griechisch: 6 St. Davon 2 St. Wiederholung d. Formenlehre, das Wichtigste aus der Syntax; Exerc. u. Extemp.; 2 St. Homer, Odys. III—V mit Berücksichtig. d. homer. Dialects; 2 St. Xenoph. Hellen. lib. IV u. V cap. 1—3. v. *Przyborowski*. — Deutsch: 2 St. Erklärg. ausgewählt. Ged. v. Schiller; Vorträge, häus. Ausarbeitg., Extemp. *Czarnecki*. — Polnisch: 2 St. Theorie d. Prosa: v. Thema u. d. Dispos. n. Rymarkiewicz; Vorträge u. Lectür., Aufsätz. u. Extemp.; freiwill. Berichte über geles. poln. Bücher. Dr. *Wolfram*. — Französisch: 2 St. Gramm. n. Otto (unregelm. Zeitwört., Pronomina, Conjunction.); Exerc. u. Extemp.; gelesen wurde aus Goebel's Sammlung gedieg. Werke VII Theil: L'apprenti u. Le curé de St. Lyphar. *Węclewski*. — Hebräisch: 2 St. Das Wichtigste a. d. Etymologie n. Seffer; Uebung im Lesen. Bis Ostern Dr. *Cichowski*, vom August Religionslehr. *Bilewicz*. — B. **Wissenschaften**. Kath. Religion: Die Lehre von der Schöpfung. Dr. *Cichowski*. Vom 1. August: das Kirchenjahr. Religionslehr. *Kantorski*. — Evang. Religion: s. Prima. — Mathematik: 4. St. Bestimmte und unbestimmte algebraische, einfache u. quadratische Gleichungg.; Wiederholungen in der Planimetrie; die Lehre vom Kreise, Kreisrechnung. Algebraische und geometrisch-algebraische Aufgab. in d. Classe u. zu Hause. *Spiller*. Physik: 1 St. Nach Brettner's Leitfaden: Die Einleitung, Abschnitt 1, 2, 4, 5. *Spiller*. Geschichte: 3 St. Alte Geschichte bis z. Tode Alexanders d. Gr. nach Pütz's Lehrbuch. *Czarnecki*. C. **Fertigkeiten**. Siehe a. Ende d. Abschn.

gera; ćwicz. metrycz. (w końcu tłumacz.); bieglejsi pisali wolne wyprac.; czyt. prywat. Sallust. Jugurt. wojnę. *Schweminski*. 2 godz. Wirgilego, Georgica (z wyborem) i Bukoliki. Do N. R. *Schweminski*, potem *Węclewski*. — Grecki: 6 godz. Z tych w 3 godz. czyt. Arriana Wyprawę Aleksandra ks. III, IV, 1—21, w 1 godz. pisan. ćwicz. dom. i w klas. i rozbier. składnią podł. Buttmana aż do §. 145. Prof. *Wannowski*. W 2 godz. czyt. Iliadę, IV—VII. ks. Homer. dial. Do N. R. *Schweminski*, potem *Węclewski*. — Niemiecki: 2 godz. Czytan. Wallenstejna śmierć przez Szyllera; wykłady; wypracow. domow. i ćwicz. w klas. *Czarnecki*. — Polski: 2 godz. Teorya poezyi podł. Cegielskiego Nauki poezyi; woln. wypr. i ćwicz. dom. i wykłady. *Przyborowski*. — Francuzki: 2 godz. Gramm. Ottona, 2gi kurs; tłumacz. przykłady z téjże; ćwicz. dom. i w klas.; czyt. Goebela 8. tom: Le chasseur de chamois i Partie et revanche. *Węclewski*. — Hebrajski: 2 godz. Konjug. słów mocnych; ćwicz. w tłum. wyimków z pism. święt. Do W. N. X. *Cichowski*; od Sierpnia X. *Bilewicz*. — B. Nauki: Religia katolicka: 2 godz. Nauka o odkupieniu. X. *Cichowski*. Od Sierpnia: Nauka o łasce. X. *Kantorski*. — Religia ewang.: p. kl. I. — Matematyka: 4 godz. W zimowym półroczu: logarytmy; prostokresln. trygonometria, zadania. *Spiller*. W lat. połr. Czyste i nieczyste równania drug. stop.; logarytmy, równan. wykładn., trygon. prostokreslna. Dr. *Ustymowicz*. — Fizyka: 1 godz. Podł. Brettnera ks. podr. Z 3. oddz. powtórzon. ust. 1, 2, 7; poczem 4, 5, 6 ust. i oddział 5 i 6. *Spiller*. — Historia powsz.: Dzieje rzymskie podług Pütza. *Czarnecki*. — C. Sztuki: P. na k. t. rozdz.

KLASSA II. NIŻSZA. Ordyn. etat. naucz. gimn. Dr. *Steiner*. A. Języki: Łaciński: 10 g. Gramm. podł. Zumpta c. 65—76 i powtarz. innych oddział. ze składni. Ćwicz. w dom. i w klas. 2 godz.; Forbigera zadan. §. 23—34 tłum. w 1 godz.; Liv. XXV i XXVI w 4 godz.; Metrykę i ćwicz. pamięć. w prozie 1 godz.; aby się ćwiczyć w mówieniu i przyswoić sobie wyraz. techniczne wojenne czyt. wojny Samnickie i z Pyrrhusem. Virg. Aen. II, 506 do końca, III i IV wraz z ćwicz. pamięć. 2 godz. *Steiner*. — Grecki: 6 godz. Z tych w 2 g. powtarz. etymol. i główn. reg. z składni. Ćwicz. dom. i w kl. W 2 godz. Homer, Odys. III—V, mając wzgląd na dialekt homer. W 2 godz. Xen. Hell. ks. IV i V cap. 1—3. *Przyborowski*. — Niemiecki: 2 godz. Objaśn. wierszy wybor. Szyllera; wykłady, ćwicz. w domu i w kl. *Czarnecki*. — Polski: 2 godz. Teorya prozy p. Rymark. (o temacie i dysp.), wykł., czyt. autor., wyprac. i ćwicz. w kl. Dobrowolne sprawozd. z czytan. książek. Dr. *Wolfram*. — Francuzki: 2 godz. Gramm. podł. Ottona (sł. nieforemne, zaimki, spójniki); ćwicz. dom. i w kl. Czytano z Goebła zbioru pisarz. klass. VII. części: L'apprenti, i le Curé de St. Lyphar. *Węclewski*. — Hebrajski: 2 godz. Najważniejsze części etymologii podł. Seffera; ćwicz. w czytaniu. Do Wielk. Nocy: Dr. *Cichowski*, od 1. Sierpnia X. *Bilewicz*. — B. Nauki. Religia katolicka: Nauka o stworzeniu: Dr. *Cichowski*. Od 1. Sierpnia: Rozbiór roku kościeln. X. *Kantorski*. — Religia ewang.: p. kl. I. — Matematyka: 4 godz. Równania oznacz. i nieoznacz. algebraiczne, proste i drugiego stopnia; powtarz. z planimetr., nauka o kole, obrach. koła, algebr. i geometr.-algebr. zadania w klassie i do domu. *Spiller*. — Fizyka: 1 godz. podł. Brettnera ks. podręczn.: wstęp, oddz. 1, 2, 4, 5. *Spiller*. — Historia powsz.: 3 godz. Dzieje starożytn. aż do śmierci Alexandra W. podług Pütza historyi. *Czarnecki*. — C. Sztuki. Patrz na końcu tego rozdz.

OBER-TERTIA. Ordin. Ordentl. Gymn.-Lehr. *Węclewski*. A. Sprachen. Latein: 10 St. Davon 1 St. Gramm. n. Zumpt Cap. 76—83. incl. u. Cap. 67. 1 St. Exerc. u. Extemp. 2 St. Benecke (mit Auswahl); 3 St. Caes. d. b. civil. I. I. (Privatim las. d. Schüler Bell. Afric. od. Alexandr.); Memorirübbg. u. Vocabellern.; 2 St. Ovid Met. XIII, 429—577; III, 1—137; 513—733; IV, 416—562; VIII, 157—545. Memorirübbg.; 1 St. Metrische Uebgg. (Hexamet. u. Pentamet.) Zumpt Cap. 3. *Węclewski*. — Griechisch: 6 St. Gramm. n. Enger: Etymol. Mündl. u. schriftl. Uebersetzgg. aus Enger's Leseb. Exerc. u. Extemp. Xen. Anab. II u. III c. 1—20.; Hom. Od. X, 435—574. XI, 1—150. *Figurski*. — Deutsch: 3 St. Der zusammengesetzte Satz, Lectüre u. deren freie Wiederhol., Votr., Emendat. der Klassen- u. häusl. Arb. *Spiller*. — Polnisch: 2 St. Theorie d. Prosa n. Rymark. (Redefig., Barbarism., Neologism. u. s. w.) Redefübbg. u. Les., Aufsätze u. Extemp. Freiwillige Berichte über geles. Bücher. Dr. *Wolfram*. — Französisch: 2 St. Gramm. abwechs. mit Exerc. u. Extemp. Unregelmässige Verba. Charles XII, Voltaire's I Buch. *Szule I*. — B. Wissenschaften. Kath. Religion: 2 St. Die Lehre v. d. Offenbarung u. v. Gott. Dr. *Cichowski*. Vom 1. August die Erklärung d. alt. Testaments, als Verkündigung u. Bild des neuen Bundes. Religionslehr. *Kantorski*. — Evang. Religion: 2 St. (combinirt mit den beiden Unter-Tertien u. IV.) Glaubens- u. Sittenlehre nach Luther's Catechismus; religiöse Lieder, Catechismus u. Kernsprüche gelernt. *Schönborn*. — Mathematik: 3 St. Wiederholung aller 6 Rechnungen mit den verschiedenen Zahlformen; Wiederhol. a. d. Planimetrie und dann von den gerad. Linien u. Winkeln beim Kreise. Nach Brettner's Leitfaden. *Spiller*. — Naturgeschichte: 1 St. Zoologie, von Infusorien bis z. d. Fischen; Botanik n. Szafark. Curs. II. Dr. *Ustymowicz*. — Geschichte: 3 St. Uebersicht d. Gesch. d. Mittelalters u. d. neuen Zeit bis z. J. 1789 nach Pütz's Lehrbuch. *Czarnecki*. — C. Fertigkeiten. Siehe a. Ende d. Absch.

UNTER-TERTIA A. Ordin. Oberl. *Figurski*. A. Sprachen. Latein: 10 St. Gramm. n. Zumpt bis z. Synt. orn. Uebersetzg. a. Benecke's Leseb. II; Exerc. u. Ext. Caes. de bell. gall. I, II, 1—20. *Figurski*. VI, 146—312. Ovid. Metam. IV, 664—752. Lehre v. Hexam. n. Zumpt u. Prosodie. Bis Ostern Dr. *Lazarewicz*, dann *Węclewski*. — Griechisch: 6 St. Gramm. n. Enger bis z. d. Verb. contr. 2 St. Uebersetzg. aus Enger's Lesebuch 2 St. Exerc. und Extemp. 2 St. Dr. *Wolfram*. — Deutsch: 3 St. Satzbildung; Lectüre und deren freie Wiederholung; gemeinschaftl. Memorirübbg., Vorträge, Emendat. d. häusl. u. Klassenarbeiten. *Spiller*. — Polnisch: 2 St. Votr., Lect. aus Rymark. Wzory prozy; Aufsätze. *Figurski*. — Französisch: 2 St. Davon 1 St. Uebersetz. aus Wypisy franc. p. Szulca u. 1 St. zu grammatisch. Uebgg., namentl. Wiederhol. d. unregelm. Verba. *Insp. Rymarkiewicz*. — B. Wissenschaften. Kath. Religion: 2 St. Sittenlehre nach Ontrup. Vom 1. Mai Lesen u. Erklär. d. Evang. d. heil. Joh. Religionslehrer *Kantorski*. — Evang. Religion: s. Obertertia. — Mathematik: 3 St. nach Brettner's Lehrbuche. Von den Parallellinien, Aehnlichkeit, Flächeninhalt, geradlin. Figuren bis §. 173. Potenzen u. Extrahiren bis §. 51. Bis Ostern Dr. *Ustymowicz*, darauf Dr. *Wituski*. — Geschichte u. Geographie: 3 St. Das Mittelalter u. d. neue Gesch. bis zu 1648. Geogr. d. betreff. Länder. *Figurski*. — Naturgeschichte: 1 St. Zoologie und Botanik nach Szafarkiewicz Curs. II. Dr. *Ustymowicz*. — C. Fertigkeiten. Siehe a. Ende d. Abschn.

UNTER-TERTIA B. Ordin. ord. Gymn.-Lehr. *Szule I*. A. Sprachen. Latein: 10 St. Davon 3 St. Caes. de bell. gall. VI. — 2 St. Ovid. VI, 146—330; XII, 146—535. 2 St. Gramm. nach Zumpt Modus- u. Tempuslehre bis §. 571. 2 St. Benecke Uebers. aus d. Deutschen in's Latein. bis pag. 60. 1 St. Exerc. abwechselnd mit Extemp. *Szule I*. — Griechisch: 6 St.

KLASSA III. WYŻSZA. Ordyn. etatowy naucz. gymn. *Węclewski*. A. **Języki Łaciński**: 10 godz. Z tych w 1 g. wykl. Gramm. Zumpta Cap. 76—83 włącznie i Cap. 67. W 1 g. ćwic. dom. i w klas. W 2 godz. tłum. z Benekego zadań ustępy z wybor. W 4 godz. czyt. *Caes. de bell. civili* I. I. (prywatnie czyt. *Bellum Afric. albo Alexandr.*); ćwic. pamięć. i uczono się wokabuł; w 2 godz. *Ovid. met.* XIII, 429—577, III, 1—137; 513—733; IV, 416—562; VIII, 157—545. Ćwicz. pamięć. W 1 godz. metryczne ćwiczenia (hexamet i pentamet) i uczono się Zumpta Cap. 3. *Węclewski*. — Grecki: 6 godz. Gramm. podł. Engera: Etymolog.; ćwic. dom. i w klas., tłum. pism. i ustne z Engera zadań. *Xen. Anab.* II, III, 1—20; *Hom. Od.* X, 435—574. XI, 1—150. *Figurski*. — Niemiecki: 3 godz. Zdanie złożone; czytano i opowiadano to, co przeczytano; wykłady, ćwic. dom. i w klas. *Spiller*. — Polski: 2 godz. Teorya prozy p. Rymark. (fig. retor., barbaryzmy i t. d.), wykl. i czyt.; wyprac. i ćwic. w klas. Dowolne sprawozdanie z czyt. książek. Dr. *Wolfram*. — Francuzki: 2 godz. Gramm. o nieforemn. słowach na przemian z ćwic. dom. i w klas. *Charles XII*, I ks. *Szule I.* — B. **Nauki**. Religia: katolicka: 2 godz. Nauka o objawieniu i o Bogu. Dr. *Cichowski*. Od 1. Sierpnia: wytłumaczenie starego zakonu, jako przepowiedni i obrazu nowego przymierza. X. *Kantorski*. — Religia ewang.: 2 godz. (wspólnie z obydw. klas. III i z klas. IV.) Nauka moralna i o wierze podług *Lutra* katech.; śpiewów religijn., katechizmu i przypowieści uczono się na pamięć. *Schönborn*. — Matematyka: 3 godz. Powtarz. wszystkie 6 działan z rozmaitych liczb.; tudzież planimetrią; dalej rozbier. rozdział o liniach i kątach przy kole. Podług *Brettnera* ks. podr. *Spiller*. — Histor. naturalna: 1 godz. Zoologia o wymoczkach aż do ryb; botanika podług *Szafark.* kurs II. Dr. *Ustymowicz*. — Historia powsz.: 3 godz. Dzieje średnich wieków i nowszych czasów aż po r. 1789. podł. *Pütza. Czarniecki*. — C. **Sztuki**. Patrz na końcu tego rozdz.

KLASSA III. NIŻSZA A. Ordyn. Naucz. wyższ. *Figurski*. A. **Języki Łaciński**: 10 godz. Gramm. podł. Zumpta aż do Synt. orn.; tłum. z Benekego II części; ćwic. w domu i w klasie; *Caes. d. bell. gall.* I, II, 1—20. *Figurski*. *Ovid. Metam.* V, 664—752; VI, 146—312. Nauka o hexamet. i prozodya podł. Zumpta. Do W. N. Dr. *Łazarewicz*, po W. N. *Węclewski*. — Grecki: 6 godz. Gramm. podł. Engera aż do słów ściąganych. 2 godz. Tłum. z Engera zadań do tłumacz. 2 godz. Ćwicz. domow. i w klas. 2 godz. Dr. *Wolfram*. — Niemiecki: 3 godz. Nauka o zdaniu; czytanie i opowiadanie; wspólne ćwic. pamięć, wykłady; ćwic. dom. i w klas. *Spiller*. Polski: 2 godz. Wykłady, czytanie z Rymark. Wzorów prozy; wyprac. *Figurski*. — Francuzki: 2 godz. Z tych 1 g. tłum. z wyp. franc. p. *Szulea* i w 1 g. gramm. ćwiczen., mianow. powtarz. słów. niefor. *Insp. Rymarkiewicz*. — B. **Nauki**. Religia katolicka: 2 godz. Nauka moralna według *Ontrupa*. Od 1. Maja czyt. i tłum. ewangel. św. *Jana*. X. *Kantorski*. — Religia ewang.: p. III wyższa. — Matematyka: 3 godz. podł. *Brettnera* ks. podręczn. O liniach równoległych, podobieństwie, płaszczyzn., równości figur aż do §. 173. Wynoszen. do potęgi i wyciąg. pierwiastk. do §. 51. Do W. N. *Ustymowicz*, potem Dr. *Wituski*. — Historia i geografia: 3 godz. Średnie wieki i nowsze czasy do 1648. Geograf. krajów, których dzieje przechodzą. *Figurski*. Historia naturalna: 1 godz. Zoologia i Botanika podł. *Szafark.* kurs II. Dr. *Ustymowicz*. — C. **Sztuki**. Patrz na końcu tego rozdz.

KLASSA III. NIŻSZA B. Ordyn. etatowy naucz. gimn. *Szule I.* A. **Języki Łaciński**: 10 godz. Z tych w 3 godz. *Caes. de bell. gall.* VI. 2 godz. *Ovid.* VI, 146—330; XII, 146—535. 2 godz. Gramm. p. Zumpta, nauka o czasach i trybach aż do §. 571. 2 godz. Beneke tłum. od str. 1—60. 1 godz. Ćwicz. w domu i w klas. *Szule I.* — Grecki: 6 godz. Gramm. podł.

Gramm. n. Enger's Gr. bis zu d. Verb. contractis. Uebers. entsprech. Stücke a. dessen Uebungsb. Exerc. u. Extemp. Dr. *Mierzyński*. — Deutsch: 3 St. wie in Unter-Tertia A. *Spiller*. — Polnisch: 2 St. Aufsätze, Erzähl. geles. Stücke aus *Wzory prozy*, Declamationen. Dr. *Szule II*. — Französisch: 2 St. Davon 1. St. Gramm. n. *Szule*. Repetition d. Formenlehre. Unregelm. Verba; Exerc. u. Extemp. 1. St. Lectüre leichter Stücke aus d. Leseb. v. *Szule*. *Szule I*. — B. Wissenschaften. Kath. Religion: 2 St. S. w. Unter-Tertia A. — Evang. Religion: wie Ober-Tertia. — Mathematik: S. Unter-Tertia. A. Dr. *Wituski*. — Naturgeschichte: 1 St. S. Unter-Tertia A. Dr. *Ustymowicz*. — Geschichte u. Geographie: 3 St. Wiederholung der alten Gesch.; und Gesch. d. Mittelalt. nach Pütz allgem. Gesch. für mittl. Cl. Dr. *Szule II*. — C. Fertigkeiten. Siehe a. Ende d. Abschn.

QUARTA A. Ordin. Gymn.-Lehrer Dr. *Wolfram*. A. Sprachen. Latein: 10 St. In 4 St. Corn. Nep.: Milt., Them., Arist., Paus., Cim., Lys., Alcib., Thrasyb., Conon, Dion, Agesil. In 3 St. Gramm. nach *Popliński*, Wiederhol. d. Pens. d. V und der Syntax. casuum. In 2 St. Uebers. aus *Popliński's* *Przykłady na V*. In 1 St. Exerc. u. Extemp. Memorirübgg. u. Vocabellernen. Dr. *Wolfram*. — Deutsch: 4 St. w. Wiederh. d. Formenlehre; Lehre v. reinen u. ausgebild. Satz u. Einig. von zusammengezog. u. zusammengesetzt. Satz mit besond. Rücksicht auf die Wortfolge nach *Schweminski's* Gramm. Th. II. Schriftliche Uebgg. Uebersetz. aus d. Poln. ins Deutsche aus *Rymark. Wzory. Memorirübgg. u. Declamat. Laskowski*. — Polnisch: 2 St. Memorirübgg. a. *Wzory prozy* u. Declam.; häusl. Arb. (2 wöch.), Gramm. n. *Muczkowski's* kl. Gr. Dr. *Szule II*. — Französisch: 4 St. Lese- u. Schreibeübgg., Memoriren einzelner Sätze und Einprägung d. Etymol. bis zu den regelm. Verben nach *Szule's* Gramm. *Insp. Rymarkiewicz*. — B. Wissenschaften. Kath. Religion: 2 St. Die Lehre vom heil. Geist, von der Gnade, von der Kirche, von den heil. Sacramenten, von den letzten Dingen, nach *Ontrup. Religionslehrer Kantorski*. — Evang. Religion: S. Ober-Tertia. — Mathematik: 3 St. n. *Brettner's* Lehrb. Allgemeine Vorbegriffe, v. d. Linien, Winkeln u. Dreiecken bis §. 69. Die 4 Species mit entgegengesetzten Grössen bis §. 24. Dr. *Wituski*. — Geschichte u. Geographie: 2 St. Wiederhol. d. oriental. Gesch. u. Gesch. d. Griech. u. Römer nach *Welter. Geogr. d. fünf Erdtheile n. Selten. Dr. Szule II*. — C. Fertigkeiten. Siehe a. Ende d. Abschn.

QUARTA B. Ordin. Gymn.-Lehr. v. *Przyborowski*. A. Sprachen. Latein: 10 St. Corn. Nep.: Pelop., Agesil., Eumen., Phocion, Timol., de regib., Hamilc., Hannib.; Wiederhol. der Formenlehre mit Einschluss d. etymol. Theils, d. Syntax. casuum nach *Popliński*; Uebers. aus *Popliński's* Uebungsbuch, Extemp. und Exercit., Memorirübgg. v. *Przyborowski*. — Deutsch: 4 St. S. w. in IV. A. *Laskowski*. — Polnisch: 2 St. Satzbau; Declam. a. *Wzory Prozy*; Aufs. Dr. *Szule II*; v. *Johanni Dr. Rzepecki*. — Französisch: 4 St. Gramm. n. *Szule* bis zum Verb. pass. und Uebers. dahin einschlagend. Stücke aus der Gramm. Exerc. und Extemp. *Szule I*. — B. Wissenschaften. Kath. Religion: 2 St. Die Lehre v. heil. Geiste, v. d. Gnade, Rechtfertigung, v. d. Kirche, v. d. hh. Sacramenten. Religionslehr. *Kantorski*. Die Eschatologie. Religionslehrer *Bilewicz*. — Evangel. Religion: S. Ober-Tertia. — Mathematik: 3 St. So wie in Quarta A. Dr. *Wituski*. — Geographie u. Geschichte: So wie in Quarta A. Dr. *Szule II*. C. Fertigkeiten. Siehe a. Ende d. Abschn.

QUINTA. Ordin. ordentl. Gymn.-Lehr. *Laskowski*. A. Sprachen. Latein: 10 St. Die Formenlehre nach *Popliński's* Gramm. Uebersetz. aus dessen Lehrb. für V, 1—105. u. sämtliche Fabeln. Extemp. wöchentl., Memorirübgg. u. Vocabellernen, n. *Köhler's* *Vocabularium. Laskowski*.

Engera aż do słów ściąganych. Tłum. odpowied. ustępy z Engera zadań. Ćwicz. dom. i w klas. Dr. *Mierzyński*. — Niemiecki: 3 godz. jak w klas. III. niższ. A. *Spiller*. — Polski: 2 godz. Wyprac.; opowiad. czytan. ustęp., deklamacye. Dr. *Szule II*. — Francuzki: 2 godz. Z tych w 1 godz. grammat. podług Szulca; powtarzanie etymologii; nieforemne słowa; ćwic. w domu i w klas. 1 godz. czyt. łatwiejsz. ustępy z wypis. Szulca. *Szule I*. — B. **Nauki**. Religia katolicka: 2 godz. p. III. n. A. — Religia ewang.: p. III. wyższa. — Matematyka: patrz III. niższ. A. Dr. *Wituski*. — Historia natur.: 1 godz. p. III. niższ. A. Dr. *Ustymowicz*. — Historia powszechna i geografia: 3 godz. Powtarz. starożytn. dziejów i hist. średn. wieków podł. Pütza. Dr. *Szule II*. — C. **Sztuki**. Patrz na końcu tego rozdziału.

KLASSA IV. A. Ordyn. Naucz. gimnaz. Dr. *Wolfram*. A. **Jezyki**. Łaciński: 10 godz. W 4 godz. Corn. Nep.: Milt., Them., Aristid., Paus., Cimon, Lysand., Alcibiad., Thrasyb., Conon, Dion, Agesil. W 3 godz. Gramm. podł. Popliński., powtarz. pensum V. i składnia przypadków. W 2 godz. tłum. z zadań Popliński. na IV. W 1 godz. ćwic. dom. i w klas. Ćwicz. pamięć. i uczono się wokabuł. Dr. *Wolfram*. — Niemiecki: 4 godz. Powtarz. etymolog., nauka o zdaniu z uwzględnieniem szyku podł. Schweminskiego Gramm. Cz. II. Ćwicz. piśm., tłum. z polsk. na niem. z wzor. Rymark. Ćw. pam. i dekl. *Laskowski*. — Polski: 2 godz. Ćwicz. pam. i dekl., wyprac. dwutyg., gramm. podł. Muczkowskiego Dr. *Szule II*., później Dr. *Rzepecki*. — Francuzki: 4 godz. Ćwicz. czyt. i piśm. ćwic.; uczono się na pam. ustęp. małych i etymologii aż do słów foremn. podł. Szulca Gramm. *Insp. Rymarkiewicz*. — B. **Nauki**. Religia katolicka: 2. godz. Nauka o duchu św., o łasce, o kościele, o sakramentach św., o rzeczach ostatecznych podł. Ontrupa. X. *Kantorski*. — Religia ewang.: p. III. wyższ. — Matematyka: 3 godz. podł. Brettnera ks. pom. Ogólne wstępne pojęcia, o liniach, kątach, trójkątach do §. 69. Cztery działania z liczb. względniemi do §. 25. Dr. *Wituski*. — Historia powsz. i geografia: 2 godz. Powtarz. hist. orient. i dzieje Greków i Rzymian, podł. Weltera. Geograf. pięciu części ziemi podł. Seltena. Dr. *Szule II*. — C. **Sztuki**. Patrz na końcu tego rozdziału.

KLASSA IV. B. Ordyn. Naucz. gimn. *Przyborowski*. A. **Jezyki**. Łaciński: 10 godz. Corn. Nep.: Pelop., Agesil., Eum., Phocion, Timot., de regib., Hamile., Hannib.; powt. etymologii, składnia przypadk. podł. Poplińskiego; tłum. z zadań Poplińskiego; ćwic. dom. i w kl. Ćwicz. pamięć. *Przyborowski*. — Niemiecki: 4 godz. p. IV. A. *Laskowski*. — Polski: 2 godz. Nauka o zdaniu; deklamacye, wypracowania Dr. *Szule II*. — Francuzki: 4 godz. Gramm. podług Szulca aż do słów biernych i tłumaczenie odpowiednich ustępów. Ćwicz. w domu i w klasie. *Szule I*. — B. **Nauki**. Religia katolicka: 2 godz. jak w IV. A. X. *Kantorski*, od 1. Sierpnia X. *Bilewicz*. — Religia ewang.: patrz III. wyższa. — Matematyka: 3 godz. patrz IV. A. Dr. *Wituski*. — Historia powsz. i geografia: patrz IV. A. Dr. *Szule II*. — C. **Sztuki**. Patrz na końcu tego rozdziału.

KLASSA V. Ordyn. etatowy naucz. gimnaz. *Laskowski*. A. **Jezyki**. Łaciński: 10 godz. Etymologia podł. Poplińskiego gramm.; tłum. z zadań na V. 1—105. i bajki wszystkie. Ćwicz. w klas. tygodn., ćwic. pamięć. i uczono się wokabuł podł. Köhlera Vocabularium. *Laskowski*.

Deutsch: 4 St. Lesen u. Uebersetzen; Memoriren d. Uebersetzten, schriftl. Arbeit. Bis Ostern Dr. *Lazarewicz*, seit Ostern Dr. *Wituski*. — Polnisch: 2 St. Lesen, Erzählen, Erklären gewählt. Stücke od. Declamat. aus *Wzory prozy* u. Extemp. *Insp. Rymarkiewicz*, dann Dr. *Rzepecki*. — B. Wissenschaften. Kath. Religion: 3 St. Vom Dasein Gottes, v. d. Offenbarung, der heil. Schrift, der Tradition, v. d. Eigenschaft Gottes, v. d. Schöpfung, Vorsehung, vom Fall d. ersten Menschen, v. d. Verheissung des Erlösers nach Ontrup. Geschichte d. neuen Testaments bis zur Leidensgeschichte Jesu. Religionslehr. *Kantorski*. Seit d. August Religionslehr. *Bilewicz*. Evang. Religion: 2 St. (combinirt mit Sexta.) Biblische Gesch. des alt. u. neuen Testam. nach Preuss biblisch. Gesch. Religiöse Lieder, Katechismus und Kernsprüche gelernt. *Schönborn*. — Rechnen: 3 St. Decimalbrüche, die Lehre v. d. Verhältnissen u. Proportionen u. deren Anwendung auf Regeldetri u. zusammengesetzte Regeln; Zins-, Ketten u. Gesellschafts-Rechnung. Dr. *Ustymowicz*. — Naturgeschichte: 2 St. Zoologie u. Botanik n. Szafark. Curs. II. u. I. Dr. *Ustymowicz*. — Geschichte u. Geographie: 2 St. Special-Geographie v. Europa nach *Popliński*. Gesch. d. Orients nach *Pütz*. Dr. *Szule II*. — C. Fertigkeiten. S. am Ende d. Abschn.

SEXTA. Ordin. im Wint.-Sem. Gymn.-Lehr. Dr. *Wituski*, im Som.-Sem. Dr. *Mierzyński*. A. Sprachen. Latein: 10 St. Gramm. nach *Popliński*: die regelm. Formenlehre mit Einschluss der Genusregeln. Uebersetzg. entsprech. Uebgg. aus *Moliński*: *Przykl. do tłum. dla seksty*, pag. 1—60. Extemporal. wöchentl. u. Memorirübgg. Dr. *Mierzyński*. — Deutsch: 4 St. Gramm. n. *Schweminski*: Declin. u. Conjug., Orthographie, Lesen, Einüb. im mündlichen Ausdruck und Memorirüb. aus *Schweminski's* Lehrbuch. Dr. *Mierzyński*. — Polnisch: 2 St. Gramm. nach *Muczkowski*: Declinat. u. Conjugat., Exercit., Lesen, Erzählen gelesener Stücke und Memorirübungen a. *Wzory Prozy I. Theil*. Dr. *Mierzyński*. Seit Juli Dr. *Rzepecki*. — B. Wissenschaften. Kath. Religion: 2 St. Katechismus u. d. Erklärung d. Glaubensbekenntnisses; Geschichte des alten Testaments bis zur Geburt Christi. Religionslehr. *Kantorski*. Seit d. August Religionslehr. *Bilewicz*. — Evang. Religion: S. Quinta. — Rechnen: 3 St. nach *Brettner's* Leitfaden: die vier Species mit benannten Zahlen und die Brüche; Kopfrechnen. Dr. *Wituski*. — Naturgeschichte: 2 St. Zoologie und Botanik n. Szafark. Curs. I. Dr. *Ustymowicz*. — Geographie: 2 St. Allgem. mathem., physische u. politisch. Geographie nach *Popliński's* I. Lehrkursus der Geogr. Dr. *Szule II*. — C. Fertigkeiten. Siehe am Ende d. Abschn.

FERTIGKEITEN.

Kalligraphie. Sexta: 2 St. Wörter aus Kleinbuchstaben bestehend; Uebung d. Grossbuchstaben, Wörter mit Grossbuchstaben. *Schön*. — Quinta: 2 St. Wörter mit Grossbuchstaben und Sätze. *Schön*.

Zeichnen. Sexta: 2 St. Symmetrische Figuren verschiedener Art, nach d. Tafel. — Quinta: 2 St. Zeichnen von gerad- u. krummlinigten Figuren mit Berücksichtigung der Perspective nach der Tafel; die geübteren Schüler zeichnen im 2. Halbjahre nach Vorlegeblättern. *Schön*. — Quarta: 2 St. Zeichnen nach Vorlegeblättern. *Schön*. — Zwei allgemeine Zeichenstunden für die Schüler der übrigen Klassen. *Schön*.

Gesang. Sexta: 2 St. Uebung d. Tontreffen und Taktes im Laufe der C-Dur-Tonleiter. Quinta: 2 St. Erklärung der verschiedenen Dur-Tonarten mit Treffüb. ; Erklärung u. Uebung der Moll-Tonleiter. *Schön*. — Chorgesang: 2 St. für die geübteren Sänger aus allen Klassen.

Turnübungen. Alle Klassen haben im Sommer wöchentlich zwei Mal geturnt, und zwar die drei oberen unter Leitung des Oberlehrers *Spiller*, die drei unteren unter Leitung des Gymnasial-Lehrers *Laskowski*.

Lehrbücher.

Sämmtliche an der Anstalt eingeführte Lehrbücher und sonstige Hilfsmittel des Unterrichts sind vom Hohen Königlichen Cultus-Ministerium genehmigt und beibehalten worden. Wir verweisen deshalb auf das vorjährige Programm.

— Niemiecki: 4 godz. Czytan. i tłumacz., pamięciowe ćwicz., wypr. piśm. Do W. N. Dr. *Lazarewicz*, od W. N. Dr. *Wituski*. — Polski: 2 godz. Czytan., opowiad., objaśn. czytan. ustęp. i deklam. z Wzorów Prozy. Ćwicz. dom. i w klass. *Insp. Rymarkiewicz*, od św. Jana Dr. *Rzepecki*. — B. Nauki. Religia katolicka: 3 godz. O bytności Boga, objawieniu, piśmie św., podaniach czyli tradycyi, o przymiotach Boga, o stworzeniu, opatrności, upadku pierwszych ludzi, o odkupieniu podł. Onrupa. Dzieje nowog. testam. aż do męki Chryst. X. *Kantorski*, od 1. Sierpnia X. *Bilewicz*. — Religia ewang.: 2 godz. (wspóln. z VI.) Dzieje bibl. star. i now. test. podł. Preuss'a hist. bibl.; pieśni relig., katechizm. i przypow. uczono się na pamięć. *Schönborn*. — Rachunki: 3 godz. Ułamki dziesiętne, nauka o stosunk., proporc. i ich zastosow. do reg. trzech i złożon. regul.; rach. procent., łańcuch. i towarzysk. Dr. *Ustymowicz*. — Historia naturalna: 2 godz. Zoologia i botanika podług Szafark. kurs II. i I. Dr. *Ustymowicz*. — Historia powsz. i geografia: 2 godz. Specyjaln. geogr. Europy podł. Poplińskiego. Historia orientaln. podł. Pütza. Dr. *Szule II*. — C. Sztuki. Patrz na końcu tego rozdziału.

KLASSA VI. Ordyn. w zim. półr. Dr. *Wituski*, w lat. półr. Dr. *Mierzyński*. A. Języki. Łaciński: 10 godz. Gramm. podł. Poplińskiego, etymolog. wraz z nauką o rodzaju. Tłum. odpowiedn. ustępów z Molińskiego Przykł. do tłumacz. dla VI. p. 1—60. Ćwicz. w klass. tygodn. i ćwicz. pamięć. Dr. *Mierzyński*. — Niemiecki: 4 godz. Gramm. podł. Schweminskiego: deklinacje i konjugacje; ortograf., czyt. i ćwiczen. w ustn. wykład., tudzież ćwicz. pamięć. podł. Schweminskiego, Dr. *Mierzyński*. — Polski: 2 godz. Gramm. podług Muczkowskiego: deklinac. i konjugac.; ćwicz., czytan. i opowiadanie czytan. ustęp., ćwicz. pamięć. z Wzorów prozy I. cz. Dr. *Mierzyński*, od 1. Lipca Dr. *Rzepecki*. — B. Nauki. Religia katolicka: 3 godz. Katechizm i objaśn. wyznania wiary; historia stareg. testam. aż do narodzen. Chrystusa. X. *Kantorski*, od Sierpnia X. *Bilewicz*. — Religia ewang.: p. kl. V. — Rachunki: 3 godz. podł. Brettnera ks. podr.: Cztery działania z liczb. oznacz. i ułamki; rachunki pamięć. Dr. *Wituski*. — Historia naturalna: 2 godz. Zoologia i Botanika podł. Szafark. cz. I. Dr. *Ustymowicz*. — Geografia: 2 godz. Ogólna geogr. matemat., fizyczn. i polityczna podł. Poplińskiego cz. I. geogr. Dr. *Szule II*. — C. Sztuki. Patrz na końcu tego rozdziału.

SZTUKI.

— **Kalligrafia.** Kl. VI.: 2 godz. Pisano wyrazy małogłoskowe; ćwicz. w pisaniu wielkich głosek i wyrazów wielkimi głoskami. *Schoen*. — Kl. V.: 2 godz. Ćwicz. się w pisaniu wyrazów głoskami dużymi i zdań. *Schoen*.

— **Rysunki.** Kl. VI.: 2 godz. Symetryczne figury rozm. rodz. z tablicy zdejmowane. *Schoen*. — Kl. V.: 2 godz. Rysowano figury prosto- i krzywolinijskie z uwzględnieniem perspektywy, z tablicy zdejmowane; bieglejsi uczniowie rysowali w drugim półroczu podług wzorów. *Schoen*. — Kl. IV.: 2 godz. Rysowano podług wzorów. *Schoen*. — Nadto dwie godziny rysunków przeznaczone były dla uczniów wszystkich klass. *Schoen*.

— **Śpiewy.** Kl. VI.: 2 godz. Ćwicz. w trafianiu tonów i utrzymaniu taktu w skali C-dur. — Kl. V.: 2 godz. Wytłum. rozm. skal Dur zwanych z ćwicz. w trafianiu tonów. Wytłum i ćwicz. się w skali Moll. *Schoen*. — Śpiew chórowy: 2 godz., w którym udział brali bieglejsi uczniowie wszystkich klass. *Schoen*.

— **Ćwiczenia gimnastyczne;** Uczniowie wszystkich klass dwa razy w tydzień uczęszczali na lekcje turniejów, i to trzech wyższych pod dozorem naucz. wyż. *Spiller*, trzech niższych pod dozorem naucz. gimn. *Laskowskiego*.

Książki szkolne.

Wszystkie zaprowadzone w instytucie książki i dzieła wspierające naukę zatrzymano w skutek zezwolenia Wysokiego Królewskiego Ministerjum oświecenia. Odsyłamy przeto w tym względzie do przeszłorocznego programu.

Aufgaben zu den schriftlichen Ausarbeitungen

in den oberen Klassen.

Zadania do piśmiennych wypracowań w najwyższych klassach.

PRIMA.

I. Im Lateinischen (w języku łacińskim): Quenam res C. Julio Caesari in bello civili gerendo et adiumento et detrimento fuerint, explicetur. — De ingenio et moribus Augusti quidnam in utramque partem dici possit. — Comparatio Alcibiadem inter et Coriolanum. — Laudes Socratis. — Orationes Scipionis atque Hannibalis, quibus ante pugnam ad Ticinum commissam milites ad fortitudinem hortantur. — Conferantur inter se Scipiones Africani, major et minor. (für O.-Pr.) — Demonstratur, Graecos in historia generis humani summum locum tenere. (für O.-Pr.) — In maxima fortuna minima licentia. (O.-Pr.) — Quibusnam causis factum sit, ut Alexander tam brevi tempore imperium Persarum devicerit. (für U.-Pr.) — Pausaniae Lacedaemonii res gestae. (für U.-Pr.) — Piso a Galba adoptatur. — C. Marcus imperator quidnam boni et mali in republica Romana effecerit, explicetur. — Cicero consul et exsul. (Abitur.-Arb.)

II. Im Deutschen (w języku niemieckim): Der homerische Zeus, nach der Ilias geschildert. — Der Streit des Achilles mit dem Agamemnon. — Die Sahara, eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — Die Grundzüge der tullianischen Verfassung. — Versuch einer Charakteristik Kreons in der Antigone. — Zusammenstellung der Gründe, durch welche bei Livius sowohl die Römer als auch die Carthager ihr Verfahren in der saguntinischen Angelegenheit zu rechtfertigen suchen. — Der Fall Sagunts, eine Erzählung nach Livius. — Wie gewinnt man die Menschen für das Gute? — Vergleichung des peloponnesischen Krieges mit dem zweiten punischen. — Das Meerange in den Karpathen, eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — Zusammenstellung der Hauptresultate in Lessings „Laokoon“. — Wie äussert sich das Walten des Schicksals in Schillers „Braut von Messina“? — Mortimers Bekehrung nach Schillers „Maria Stuart“ geschildert. — Gedrängte Zusammenstellung der Ursachen und des Verlaufs des tarentinischen Krieges. (Abit.) — Entwicklung des Grundgedankens in den allegorischen Dichtungen von Schiller: das Mädchen aus der Fremde, die Theilung der Erde und Pegasus im Joche. — Das Kościelisko-Thal in den Karpathen, eine Uebersetzung aus dem Polnischen. — Kurze Uebersicht über die Geschichte des göttinger Dichterbundes. — Die Glocke in ihren verschiedenen Beziehungen zum menschlichen Leben (nach Schiller). — Entwicklung des Gedankenganges in den Reden des Brutus und Antonius in Shakespeares „Julius Cäsar“. — Wodurch lassen sich die Personen in Göthe's „Iphigenie“ in ihren Handlungen lenken? — Iphigeniens Befreiung, nach Göthe geschildert. — Martin Opitz und die erste schlesische Dichterschule. — Die Verdienste der Romantiker. — Die Erkennungs-Scene in der Iphigenie von Euripides und von Göthe. — Schillers Leben bis zu seiner Uebersiedelung nach Weimar. — Die Grundzüge der lykurgischen Verfassung. (Abit.)

III. Im Polnischen (w języku polskim): Jan Karól Chodkiewicz (Charakterystyka). — Jakim sposobem pokora wywyższa człowieka? — Sen jest obrazem śmierci (w klassie). — W jaki sposób znamiona historyi nowożytniej odbiły się na tle dziejów Polski w XVI. wieku? — Świętne powodzenie Ateńczyków w wojnie przeciwko Persom nie było dla nich zbawienne. — Żądza sławy czy jest prawą do enoty podniętą? — Czy wolno tém usprawiedliwić przestępstwo swoje, że inni téż tak czynią? (w klassie.) — Czy słusznie sobie postąpił Sokrates, odrzucając prośby przyjaciół względem uwolnienia swego z więzienia? — Skąd się da rozumieć, że na świecie więcej złego niżli dobrego? (Abit.-Arb. z. Ostern, Kochan. Odpr. posł. Helena.) — Jakie człowiek ma pobudki do przestrzegania przepisów istniejących? (w klassie.) — Krótka historia Mityrydatesa, króla Pontu. — Czy historia jest rzeczywiście ludzi nauczycielką? — O dziejopisarstwie w Zymuntowskim wieku. (Abit.)

OBER-SECUNDA.

I. Im Deutschen (w języku niemieckim): Wodurch beweist man der Anstalt seine Dankbarkeit, der man den grössten Theil seiner Bildung verdankt. (Kl.) — Ideengang in Schillers „Lied von der Glocke.“ — Lerne dich selbst kennen. (Kl.) — Die Weltgeschichte ist das Weltgericht. — Ueber die Sitte der Aegypter, Gericht über ihre Todten zu halten. — Die Uebersetzung von: „Odkopalisko Pompeji“ aus Wzory prozy p. Dr. Rymarkiewicza. — Ueber den Beinamen: der Grosse. (Kl.) — Ist die Behauptung richtig, dass Hannibal verstanden habe, zu siegen, nicht aber den Sieg zu benutzen. — Die Uebersetzung von Odkopalisko Pompeji. (Schluss.) — Der erste punische Krieg verglichen mit dem zweiten. — Die Uebersetzung von: „Ruiny Trębowli“ (Wzory prozy). — Auf welche Weise verwandelt Octavio Piccolomini den Oberst Buttler aus einem treuen Anhänger Wallensteins in dessen erbittertsten Feind. (Kl.) — Auf welche Weise bemüht sich die Gräfin Terzky den Wallenstein zum Aufstande gegen den Kaiser zu bestimmen. — Die inneren Zustände Roms zur Zeit des Jugurthinischen Krieges. — Uebersetzung von: „Ognia“ (Wzory prozy). — Charakteristik des Publ. Corn. Scipio Africanus major. — Durch welche Beweggründe sucht die Gräfin Terzky und Wallenstein den Max Piccolomini zu bestimmen, sich auf Seiten Wallensteins gegen den Kaiser zu stellen. (Kl.) — Der Mensch denkt und Gott lenkt. — Wallensteins Tod.

II. Im Polnischen (w języku polskim): Nauka bez cnoty, jako miecz u szalonego, i sobie i ludziom szkodzi. (Jan. Kochanowsk. Wykład cnoty.) — Kiedy czytanie książek staje się szkodliwém? — W jakim stosunku stoi Kochanowskiego Sobótka XII. do drugiej Epody Horacego? — Potrzeba jest matką przemysłu. — Korzyści ćwiczeń gimnastycznych. — Czemu młodość jest najpiękniejszą porą życia? — Obyczaje wieku XVI. podług Satyra Jana Kochanowskiego. — Początki panowania Tyberyusza. — Czém się różni poezya nowoczesna od poezyi starożytniej? — Zachód słońca. Obrazek sielski. — Jakie powinno być urządzenie bibliotek publicznych, jeśli mają przynieść korzyści naukowe? — Skutki wstrzemięzliwości. — Śmierć Cezara.

UNTER-SECUNDA.

I. Im Deutschen (w języku niemieckim): Mit welchen Vorsätzen soll der Schüler das neue Schuljahr beginnen. (Kl.) — Inhaltsangabe des Gedichtes von Schiller: „Der Graf von Habsburg.“ — Lerne dich selbst kennen. — Des Cyrus Jugendjahre. (Kl.) — Inhaltsangabe des Gedichtes: „Der Taucher.“ — Vorzüge der Fussreise. — Das Weihnachtsfest. — Die Uebersetzung von: Ratusz w Poznaniu aus: Wzory prozy p. Dr. Rymarkiewicza. — Die Freuden des Winters. (Kl.) — Ueber die Gastfreundschaft der Genuesen. — Die Uebersetzung von: Ratusz w Poznaniu. (Schluss.) — Das Osterfest. — Die Uebersetzung von: Górale. (Wzory prozy). — Ueber die Wahl des Berufes. (Kl.) — Empfindungen auf einem Kirchhofe. — Die Uebersetzung von Rzym. (Wzory prozy.) — Perikles und seine Stellung in Athen. — Des Themistocles Verdienste um Griechenland und insbesondere um Athen. — Die Uebersetzung von: Rzym. (Wzory prozy. Schluss.) — Der Tod des Königs Priamus. Nach Virgils Aeneide. (Kl.) — Thue Recht und scheue Niemand. — Worin besteht die wahre Freundschaft?

II. Im Polnischen (w języku polskim): Na czém zasadza się przyjaźń? — Kto nie sprostą temu, o co się kusi, niech uczyni, co może: jakby wszystkiego dokazał. (Przysłowie Fredry.) — Rozkosze życia wiejskiego. (W klassie.) — Nauka chroni młodzież od wielu źródełności. — Siła posiadł włości, kto ujął cheiwości. — Ustęp z Pana Tadeusza prozą opowiedziany. — Czém wiosna w naturze, tém młodość w człowieku. (W klassie.) — Dla czego Filip Macedoński w szczęściu prosi bogi o nieszczęśliwy jaki wypadek? — Cnocie, nie fortune ufać trzeba (podług pieśni Kochanowskiego: „Nie wierzę fortune etc.“). — Przyjemności i korzyści życia w mieście. (W klassie.) — Gbur. (podług Teofrasta polskiego. Wzory prozy II.). — Wspomnienia ubiegłych feryi. (W klassie.) — Sprawozdanie z książek polskich w ostatnim czasie czytanych.

II. Verordnungen der Behörden.

Vom 1. December 1857. Verordnung des Königl. Provinzial-Schul-Collegium, durch welche den Directoren und Lehrern bei Anfertigung der Abiturienten-Arbeiten die grösste Wachsamkeit und Strenge zur Pflicht gemacht und den Mitgliedern der Prüfungs-Commissionen bei der Wahl der Themata die in dem Circular-Rescript vom 12. Januar v. J. angeordnete Rücksichtnahme in Erinnerung gebracht wird.

Vom 10. December 1857. Mittheilung eines Ministerial-Rescriptes in Bezug auf den geschichtlichen und geographischen Unterricht, wonach das Heftschreiben zu beseitigen und die Zahl der für die auf einander folgenden Klassen zu bestimmenden Lehrbücher oder Leitfäden auf zwei zu beschränken ist. Zur häuslichen Lectüre für die Schüler wird das „Lesebuch zur Einleitung in die Geschichte von C. L. Rothe“ als geeignete Schrift bezeichnet.

Vom 28. December 1857. Mittheilung des Ministerial-Rescripts vom 5. November ejusd. betreffend das Resultat der Seitens des Geheimen Rathes Herrn Dr. Brüggemann vorgenommenen Revision des Marien-Gymnasiums.

Vom 12. Februar 1858. Mittheilung des Ministerial-Rescriptes vom 11. Januar ejusd. in Betreff der Veränderungen in dem bisher üblichen Landesgewicht, wonach die practische Geltendmachung des neuen Gewichts-Systems in den Schulen vorbereitet werden soll.

Vom 20. März 1858. Mittheilung des Allerhöchsten Erlasses vom 5. December pr. betreffend die Wiedereinziehung oder Belassung von Pensionen und Wartegeldern der im Civildienst wiederangestellten Offiziere und Militair-Beamten.

Vom 22. April 1858. Verordnung des Königl. Provinzial-Schul-Collegium, wonach in Betreff der bei den Schüler-Censuren anzuwendenden Prädicate Folgendes bestimmt wird:

I. in Bezug auf Leistungen, Fleiss und Aufmerksamkeit sind nur folgende Prädicate zu gebrauchen: 1. vorzüglich, 2. gut, 3. befriedigend, 4. mittelmässig, 5. ungenügend;

II. in Bezug auf Betragen sollen nur die drei Prädicate in Anwendung kommen: 1. gut, 2. nicht ohne Tadel, 3. tadelhaft.

Vom 4. Mai 1858. Zusendung vom Präsidium des Königlichen Provinzial-Schul-Collegium der für den Inspector am Königlichen Marien-Gymnasium Oberlehrer Dr. Rymarkiewicz vorgeschriebenen und genehmigten Instruction.

Vom 18. Mai 1858. Genehmigung der nach dem eingereichten Verzeichniss in dem Königl. Marien-Gymnasium eingeführten Lehrbücher.

Vom 2. Juni 1858. Mittheilung des Ministerial-Rescripts vom 28. Mai, wonach auf den Bericht des Königl. Provinzial-Schul-Collegium 620 Rthlr. als Unterstützung für die Gymnasiallehrer des Königl. Marien-Gymnasiums bewilligt werden.

Vom 20. Juli 1858. Empfehlung der von dem Seminarlehrer Fix in Soest bei Schropp in Berlin herausgegebenen „Wandkarte zur Geschichte des Preussischen Staates“, so wie „der Uebersichten zur äusseren Geschichte des Preussischen Staates.“

Vom 11. August 1858. Mittheilung des Allerhöchsten Erlasses vom 8. Juli c. betreffend die Anstellung eines Hausdieners und die Erhöhung der Besoldung für den Schuldienner bei dem Königlichen Marien-Gymnasium.

II. Rozporządzenia wyższej władzy.

Z dnia 1. Grudnia 1857. Rozporządzenie król. prowincyalnej rady szkólnej, obowiązujące dyrektorów i nauczycieli do jak największej czujności i surowości w czasie sporządzania wypracowań piśmiennych przez abiturjentów; tudzież zwracające uwagę członków kommissyi egzaminacyjnej przy obieraniu tematów na przepisy zawarte w reskrypcie cirkul. z dn. 12. Stycznia r. p.

Z dnia 10. Grudnia 1857. Rozporządzenie ministeryalne, na mocy którego przy nauce historii powszechnej i jeografii dyktować wykładane pensa wzbroniono, liczbę zaś książek pomocniczych na całe gimnazjum ograniczono do dwóch. Do czytania w domu „Lesebuch zur Einleitung in die Geschichte von C. L. Roth“, jako stósowną książkę dla uczniów polecono.

Z dnia 28. Grudnia 1857. Udzielono reskrypt ministeryalny z 5. Października ejusd. dotyczący wypadku rewizyi gimnazjum Św. Maryi, podjętej przez tajnego radcę pana Dr. Brüggemann.

Z dnia 12. Lutego 1858. Udzielono reskrypt ministeryalny z dnia 11. Stycznia t. r. dotyczący zmiany zaprowadzonej w używanych dotąd w kraju wagach, według której w szkołach praktyczne użycie nowego systemu wag ma być przygotowane i zaprowadzone.

Z dnia 20. Marca 1858. Udzielono rozkaz Najwyższy z dnia 5. Grudnia p. r., dotyczący pozostawienia przy pensyach etatowych lub tymczasowych, albo odjęcia tychże oficerom i urzędnikom wojskowym, którzy służbę cywilną jakakolwiek przyjęli.

Z dnia 22. Kwietnia 1858. Rozporządzenie król. prowincyalnej rady szkólnej nakazujące w świadectwach szkólnych następujących używać wyrażeń i stopni:

I. na oznaczenie postępów, pilności i uwagi: 1. celujące, 2. dobre, 3. dostateczne, 4. mierne, 5. niedostateczne;

II. na oznaczenie obyczajów: 1. dobre, 2. nie bez nagany, 3. naganne.

Z dnia 4. Maja 1858. Nadesłano z prezydium król. prowincyalnej rady szkólnej instrukcyę przepisana dla inspektora przy król. gimnazjum Św. Maryi, nauczyciela wyższego Dr. Ry-markiewicza.

Z dnia 18. Maja 1858. Zezwolono na zatrzymanie według przesłanego spisu zaprowadzonych w król. gimnazjum Św. Maryi książek naukowych.

Z dnia 2. Czerwca 1858. Udzielono reskrypt ministeryalny z dnia 28. Maja r. b., który na wniosek król. prowincyalnej rady szkólnej 620 tal. przeznaczona na wsparcie dla nauczycieli gimnazjum Św. Maryi.

Z dnia 20. Lipca 1858. Polecono przez nauczyciela semin. w Soest Fixa sporządzoną, a wydaną w Berlinie u Schroppa „Wandkarte zur Geschichte des Preussischen Staates“ jako też tegoż „Uebersichten zur äusseren Geschichte des Preussischen Staates“.

Z dnia 11. Sierpnia 1858. Udzielono reskrypt Najwyższy z dnia 8. Lipca r. b. dotyczący przyjęcia posługacza domowego i podwyższenia pensyi pedela przy król. gimnazjum Św. Maryi.

III. Chronik des Gymnasiums.

Am 5. und 6. October v. J. fand die Meldung und Prüfung der neuen Schüler und am 7. October die Eröffnung des Schuljahrs mit einem feierlichen Gottesdienste statt.

An demselben Tage trat Dr. *Wolfram* mit Bewilligung des Königl. Provinzial-Schul-Collegiums Behufs Beendigung seines am Königl. Marien-Gymnasium begonnenen, aber durch seine Beschäftigung in Inowraclaw unterbrochenen Probejahres wiederum in das Lehrer-Collegium der Anstalt ein.

Am 15. October v. J. feierte das Gymnasium das Geburtsfest Sr. Majestät des Königs durch besonderen Gottesdienst in der Gymnasialkirche und durch einen öffentlichen Schulactus in dem mit Gewächsen und Blumen ausgeschmückten Prüfungssaale. Der Gymnasial-Lehrer *v. Przyborowski* hielt die Festrede, vor und nach welcher die Schüler der hohen Feier angemessene Gesänge vortrugen.

Zu Neujahr 1858 trat der Cand. Dr. *Mierzyński* sein Probejahr bei der Anstalt an.

Zu Ostern d. J. erhielt der interm. Gymnasial-Lehrer Dr. *Lazarewicz* von dem Königl. Provinzial-Schul-Collegium einen einjährigen Urlaub Behufs einer wissenschaftlichen Reise nach Italien und Griechenland.

Zu derselben Zeit schied unter Anerkennung seiner erfolgreichen Leistungen Seitens der hohen Behörde, aus unserer Mitte der erste Religionslehrer und Regens des Alumnats Herr Dr. *Cichowski*, um das Pfarramt zu Brodnica bei Czempin zu übernehmen. Die Achtung und Liebe, die er sich während seiner 7½-jährigen Amtsthätigkeit an unserer Anstalt durch sein liebreiches Wesen, wie auch durch seine eifrige und gewissenhafte Pflichterfüllung erworben hatte, hat ihm in den Herzen sowohl seiner Collegen, als auch seiner Schüler, ein dauerndes Andenken gesichert, was sich bei dem ihm zu Ehren gegebenen Abschiedsmahle, welchem sich auch Collegen von der Königl. Luisenschule und der Realschule, so wie sonstige Freunde desselben betheiligten, auf eine unzweideutige Weise aussprach.

Am 15. April c. fand die feierliche Einweihung des neuen, an dem Bernhardiner-Platze gelegenen Gymnasialgebäudes statt. Zunächst wurde in der dichtgefüllten Gymnasialkirche ein feierliches Hochamt in Anwesenheit des Hochwürdigsten Herrn Erzbischofs, Herrn *v. Przyłuski*, so wie mehrerer Mitglieder des Hochwürdigsten Domcapitels von dem Herrn Canonicus *Grandke* celebrirt, worauf sich die ganze Versammlung in den Prüfungssaal des neuen Gymnasialgebäudes begab. Hier führten die Schüler unter Leitung des Gesanglehrers *Schön* zunächst das „Veni sancte Spiritus“ von Abt Vogler aus, worauf der Regierungs- und Provinzial-Schulrath Dr. *Brettner* eine deutsche Rede hielt, in welcher er, nachdem er zuerst im Namen des Königl. Provinzial-Schul-Collegiums dem Marien-Gymnasium das Gebäude mit allen seinen Zugehörigkeiten übergeben und dabei die Voraussetzungen und Erwartungen, welche die Staatsbehörde von dem Lehrer-Collegium hege, hervorgehoben hatte, den Tag schilderte 1. als einen Tag der Freude, welche sich auf die in Folge der gesunden Lage und zweckentsprechende Einrichtung des neuen Schulgebäudes erreichten unschätzbaren Vortheile gründete und 2. als einen Tag des grössten und innigsten Dankes, welcher Gott, Sr. Majestät dem Könige, den höchsten und hohen Staatsbehörden, so wie endlich allen, die zur tüchtigen Herstellung des schönen Werkes das Ihrige gewissenhaft beigetragen, aufs Wärmste dargebracht wurde. Er schloss mit einem Gebete.

III. Kronika gimnazjum.

Dnia 5. i 6. Października zgłaszali się i zdawali egzamin uczniowie nowi, a 7. Października rozpoczął się rok szkolny uroczystym nabożeństwem.

Tego samego dnia p. Dr. *Wolfram* za zezwoleniem królewskiej prowincjonalnej rady szkolnej celem ukończenia roku próby, rozpoczętego w król. gimnazjum Sw. Maryi a przerwanego zatrudnieniem przy szkole miejskiej w Inowrocławiu, znowu wstąpił w grono nauczycielskie instytutu.

Dnia 15. Października gimnazjum obchodziło uroczystość dzień urodzin J. K. Mości osobnym nabożeństwem w kościele gimnazjalnym i uroczystością publiczną szkolną w sali popisowej kwiatami i wiencami ozdobioną. Naucz. gimnaz. *Przyborowski* miał mowę, przed którą i po której uczniowie odśpiewali pieśni stósowne.

Z nowym rokiem 1858. kandydat w. stan. naucz. Dr. *Mierzyński* zaczął odbywać rok próby przy instytucie.

Na Wielkanoc r. b. tymczasowy nauczyciel gimnazjalny Dr. *Lazarewicz* od król. prowincjonalnej rady szkolnej otrzymał urlop roczny, celem odbycia podróży naukowej po Włoszech i Grecyi.

O tymże czasie wystąpił z grona naszego mąż wielce zasłużony około dobra instytutu naszego, pierwszy nauczyciel religii X. Dr. *Cichowski*, regens alumnatu, aby przejąć probostwo w Brodnicy pod Czempinem. Zjednał on sobie cześć i miłość w czasie urzędowania 74-letniego przez uprzejmość, gorliwość i sumiennosc w wykonywaniu obowiązków i zapewnił sobie tym samym nietylko w sercach nauczycieli, ale i uczniów pamięć niepożytą. Uczucia te wyjawily się najszczerzej i najserdeczniej na uczcie pożegnalnej, danej na cześć jego, w której nawet koledzy ze szkoły Ludwiki i realnej, jako też inni jego przyjaciele chętny udział wzięli.

Dnia 15. Kwietnia nastąpiło uroczyste poświęcenie nowego przy placu Bernardyńskim położonego budynku gimnazjalnego. Najprzód w kościele gimnazjalnym, przepelnionym publicznością, uroczystą mszę w przytomności Najprzewielebniejszego Arcypasterza X. *Przyłuskiego* i kilku innych członków Przewielebnej Kapituły katedralnej celebrował X. Kanonik *Grandke*, poczem cała zgromadzona publiczność udała się na salę popisową nowego gimnazjum. Tu uczniowie pod przewodnictwem nauczyciela śpiewu *Schoen* wykonali najprzód śpiew „Veni sancte Spiritus“, kompozycji opata Voglera; poczem regencyjny i prowincjonalny radzca szkolny Dr. *Brettner* mowę miał niemiecką, w której oddawszy instytutowi w imieniu królewskiej prowincjonalnej rady szkolnej budynek z wszelkimi jego należytosciami, i wyraziwszy oczekiwania i nadzieje, jakie władza krajowa na kolegium nauczycielskiem pokłada, dzień ten mianował dniem radości wywołanej i ugruntowanej na nieocenionych korzyściach, odniesionych w skutek zdrowości miejsca i dogodnego urządzenia nowego budynku szkolnego, tudzież dniem największych i najszczerzych dzięków, złożonych Bogu, Jego Królewskiej Mości, Najwyższemu i Wysokim Władzom krajowym, jako też i wszystkim tym, którzy do dokładnego ukończenia tego pięknego dzieła sumiennie się przyczynili. Zakończył mowę modlitwą. Poczem przez uczniów chór polski: Chwała i cześć, kompozycji Kuntzego odśpiewany został. Następnie podobnej treści, jakiej była niemie-

Hierauf wurde von den Schülern der polnische Chor: *Chwała i cześć* von Kuntze gesungen, auf welchen, ähnlichen Inhalts, wie die deutsche, aber hauptsächlich an die Schuljugend gerichtet, die polnische Rede des Inspectors und Oberlehrers Dr. *Rymarkiewicz* folgte. Sie schloss mit einer Anrede, in welcher Seine Erzbischöfliche Gnade um Ertheilung des kirchlichen Segens inständigst gebeten wurden. Der Hochwürdigste Herr Erzbischof hatte hierauf in der That auch die Gnade die kirchliche Weihe selbst zu verrichten, wodann die Feierlichkeit mit dem Magnificat von Schnabel endigte. Der Königliche Oberpräsident Herr v. *Puttkammer*, der Herr Regierungspräsident Freiherr v. *Mirbach*, die Mitglieder des Königlichen Provinzial-Schulcollegiums, sowie viele Mitglieder des Regierungs-Collegiums, der Polizeidirector Herr v. *Baerensprung*, die Directoren mehrerer Anstalten und viele andere hochgestellte Personen und Freunde des Schulwesens, welche durch ein Festprogramm besonders eingeladen waren, hatten die Gewogenheit der Feier beizuwohnen.

Am 6. Juni c. theiligten sich in üblicher Weise Schüler und Lehrer in geordnetem Zuge an der Frohnleichnamsp procession in der Stadt.

Am 12. Juni c. trat der Kandidat Dr. *Rzepecki* sein Probejahr an.

Am 27. Juni c. verlor die Anstalt einen braven Schüler: den Sextaner *Vincent Gierczyk*, welcher, in Folge eines Sturzes von der Treppe in seiner Behausung, einen plötzlichen Tod fand.

Am 1. August c. erfolgte die Anstellung des Vicarius *Bilewicz* als zweiten Religionslehrers und Subregens, während zu derselben Zeit der bisherige zweite Religionslehrer und Subregens *Kantorski* in die durch den Abgang des Dr. *Cichowski* vacant gewordene Stelle des ersten Religionslehrers und Regens des Alumnats hinaufrückte.

Am 6. August c. am Tage der Wiedereröffnung des Unterrichts nach den grossen Ferien, bald nach der feierlichen Einführung der beiden Religionslehrer Seitens des Königl. Regierungs- und Provinzial-Schulraths Director Dr. *Brettner*, besichtigte Sr. Excellenz der Staats-Minister und Minister der geistlichen, Unterrichts- und Medicinal-Angelegenheiten Herr v. *Raumer*, begleitet von dem Geheimen Ober-Regierungsrathe Herrn *Knerk*, unerwartet das neue Gymnasialgebäude.

Am 18. September c. wo die katholischen Schüler der Anstalt zum vierten Mal im Schuljahre gemeinschaftlich die heiligen Sacramente der Busse und des Altars empfangen (wobei mehrere Geistliche aus der Stadt sehr dankenswerthe Hilfe leisteten), gingen im Beisein ihrer Eltern und Angehörigen die jüngeren Schüler der Anstalt zum ersten Male zum Tische des Herrn, nachdem sie vorher von dem Religionslehrer Regens *Kantorski* in besonderen Unterrichtsstunden die hierzu nöthige Vorbereitung erhalten hatten.

Im Laufe des ganzen Schuljahres war der Gesundheitszustand der Schüler zufriedenstellend; auch bei den Lehrern kamen im Ganzen nur kürzere Unpässlichkeiten vor.

Von der Befugniss den Nachmittags-Unterricht an denjenigen Tagen auszusetzen, an welchen um 11 Uhr Vormittag das Reaumürsche Thermometer im Schatten 20 Grad Wärme anzeigt, hat die Anstalt fünfmal Gebrauch gemacht.

cka, lecz głównie do uczniów zwróconą mowę polską miał Inspektor, Naucz. wyższy Dr. *Rymarkiewicz*. Zakończył ją przemową do Najprzewielebniejszego Arcypasterza, upraszając o udzielenie kościelnego błogosławieństwa. Najprzewielebniejszy X. Arcybiskup raczył potem rzeczywiście sam udzielić błogosławieństwo kościelne instytutowi, na czém przy wtórze śpiewu „Magnificat” kompozycyi Schnabel’a uroczystość się skończyła. Prezes Naczelny Pan Putkammer, prezes regencyjny Pan baron Mirbach, członkowie królewskiej prowincyalnej rady szkolnej, Dyrektor policyi Pan Baerensprung, Dyrektorowie kilku instytutów i wielu innych dygnitarzy i przyjaciół szkoły, zaproszonych uroczystym programem, raczyli być przytomnymi téj uroczystości.

Według zwyczaju uczniowie i nauczyciele w szeregach przyłączyli się do processyi w dzień Bożego Ciała (6. Czerwca.)

Dnia 12. Czerwca b. r. kandydat wyższ. st. naucz. pan Dr. *Rzepecki* zaczął odbywać rok próby przy instytucie.

Dnia 27. Czerwca b. r. instytut stracił dobrego ucznia kl. VI. *Wincentego Gierczyka*, który spadłszy ze wschodów w własném pomieszkaniu na miejscu życie utracił.

Dnia 1. Sierpnia Wikaryusz X. *Bilewicz* drugim nauczycielem religii i Wiceregenssem alumnatu zamianowany został. Równocześnie dotychczasowy drugi nauczyciel religii i Wiceregens alumnatu X. *Kantorski* postąpił na wakujące po odejściu X. *Cichowskiego* miejsce pierwszego nauczyciela religii przy instytucie i Regensa alumnatu.

Dnia 6. Sierpnia b. r., w którym dniu rozpoczęły się nauki w instytucie po wielkich wakacjach i królewski regencyjny i prowincyalny szkolny radzca Dyrektor Dr. *Brettner* przedstawił szkole uroczystie obydwóch nauczycieli religii X. *Kantorskiego* i X. *Bilewicza*, Jego Excellencya Minister państwa i Minister oświecenia Pan *Raumer* raczył zwiedzić nowy budynek gimnazyalny w towarzystwie tajn. wyższ. Radzcy regencyjnego Pana *Knerk*.

Dnia 18. Września, uczniowie katolicy instytutu po raz czwarty w upłynionym roku szkolnym wspólnie przystąpili do Sakramentów Św. Pokuty i Oltarza, w czém kilku księży miejscowych chętnie z pomocą pospieszyło. Tegoż dnia młodsi uczniowie instytutu w przytomności rodziców lub krewnych po raz pierwszy przystępowali do stołu pańskiego, przez nauczycieli religii Regensa X. *Kantorskiego* w osobnych godzinach do tego dokładnie przygotowani.

W ciągu roku szkolnego stan zdrowia pomiędzy uczniami zadowalniał; tudzież nauczyciele na krótki czas tylko zapadali na zdrowiu.

Z pozwolenia udzielonego, aby w tych dniach, gdzie z rana o 11. godzinie termometr Reaumura pokazuje w cieniu 20 stop. ciepła, z lekcyi popołudniowych uczniów zwolnić, korzystano w ogóle 5 razy.

IV. Statistik des Gymnasiums. — Statystyka gimnazjum.

A. Verzeichniss der Lehrer und Vertheilung der Stunden am Schlusse des Schuljahres.
Spis nauczycieli i podział lekcyi na końcu roku szkolnego.

№	Ord.	O.-I.	U.-I.	O.-II.	U.-II.	O.-III.	U.-III. a.	U.-III. b.	IV. a.	IV. b.	V.	VI.	Sa.
1	Dir., Reg.- u. Schulrath Dr. Brettner	—	4 Math. 2 Physik.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
2	Oberlehrer Professor Wannowski	I.	2 Griechisch. 2 Lat. 1 2 Lat. 4 Latein.	4 Grch.	—	—	—	—	—	—	—	—	14
3	Oberlehrer Spiller	—	—	1 Phys.	1 Phys. 4 Math.	3 Math. 3 Dtsch.	3 Deutsch.	3 Deutsch.	—	—	—	—	18
4	Oberl. Czarnecki	—	3 Geschichte.	3 Gesch. 2 Dtsch.	3 Gesch. 2 Dtsch.	3 Gesch.	—	—	—	—	—	—	16
5	Oberl. Schweminski	O.-II.	1 Deutsch. 2 Dtsch. 2 Dtsch. 2 Latein.	8 Lat.	—	—	—	—	—	—	—	—	15
6	Insp. Oberl. Dr. Rymarkiewicz	—	2 Polnisch. 2 Französisch.	—	—	—	2 Franz.	—	4 Franz.	—	2 Poln. (Rzepecki)	—	12
7	Rel.-Lehrer Regens Kantorowski	—	2 Religion.	2 Rel.	2 Rel.	2 Rel.	2 Relig.	2 Relig.	2 Relig.	—	—	—	14
8	Oberl. Figurski	U.-III. a.	—	—	—	6 Grch.	8 Latein. 2 Poln. 3 Gesch.	—	—	—	—	—	19
9	Ord. Gymn.-Lehrer Dr. Steiner	U.-II.	2 Griechisch. 2 Grch. 2 Grch.	—	10 Lat.	—	—	—	—	—	—	—	16
10	Ord. Gymn.-Lehrer Schule I.	U.-III. b.	—	—	—	2 Frnz.	—	10 Latein. 2 Franz.	—	4 Franz.	—	—	18
11	Ord. Gymn.-Lehrer Dr. Ustynowicz	—	4 Math.	4 Math.	—	1 Natg.	1 Naturg.	1 Naturg.	—	—	3 Rechn. 2 Naturg.	2 Naturg.	18
12	Ord. Gymn.-Lehrer Węclewski	O.-III.	—	—	2 Lat. 2 Grch. 2 Frnz.	2 Frnz.	10 Lat.	2 Latein.	—	—	—	—	20
13	Ord. Gymn.-Lehrer Laskowski	V.	—	—	—	—	—	—	4 Deutsch.	4 Deutsch.	10 Latein.	—	18
14	Zeichn.-Lehr. Schön	—	—	—	—	2 Zeichnen. 2 Gesang.	—	—	2 Zeichn.	2 Zeichn.	2 Zeichn. 2 Kalligr. 2 Gesang.	2 Zeichn. 2 Kalligr. 2 Gesang.	20
15	Gymn.-Lehr. v. Przyborowski	IV. b.	—	—	2 Poln.	6 Grch.	—	—	—	10 Latein.	—	—	18
16	Gymn.-Lehr. Dr. Wituski	—	—	—	—	—	3 Mathem.	3 Mathem.	3 Mathem.	3 Mathem.	4 Deutsch.	3 Rechn.	19
17	Gymn.-Lehrer Dr. Schule II.	—	—	—	—	—	—	3 Gesch. 2 Poln.	4 Gesch.	4 Gesch. 2 Poln.	2 Gesch.	2 Gesch.	19
18	Gymn.-Lehrer Dr. Wolfram	IV. a.	—	—	—	2 Poln.	2 Poln.	6 Griech.	—	10 Latein.	—	—	20
19	II. Rel.-Lehr. u. Subregens Bilewicz	—	2 Hebräisch.	2 Hebr.	2 Hebr.	—	—	—	—	2 Relig.	3 Relig.	2 Relig.	14
20	Ev. Rel.-Lehr. Pastor Schönborn	—	2 Religion.			2 Religion.			2 Religion.			6	
21	Cand. Dr. Mierzyński	VI.	—	—	—	—	—	6 Griech.	—	—	—	10 Latein. 4 Deutsch.	20
22	Cand. Dr. Rzepecki	—	—	—	—	—	—	—	2 Poln.	—	2 Poln. (Rymark.)	2 Poln.	6

B. Frequenz. — Liczba uczniów.

I. Zahl der Schüler und Abiturienten. Liczba uczniów i abiturientów.					II. Allgemeiner Lehrplan. — Ogólny plan nauk.															
Schüler. Uczniowie.		Abiturienten. — Abiturienti.			Lehrfächer.	Klassen u. Stunden. — Klasy i liczba godzin.														
In W klassie	Anfang		Es wurden entlas- sen: Ukończyło szkoły:	Studiren: Słuchają:		Przedmioty nau- kowe.	Ob. I.	Unt. I.	Ob. II.	Unt. II.	Ob. III.	Unt. III.		IV.	V.	VI.	Sa.			
	z.	z.		wo? gdzie?	was? czego?							a.	b.					a.	b.	
Ober-I.....	29	19	mit dem Zeug- nisse d. Reife: zu Ostern..... 9 zu Michaeli... 16		Theologie. 12	Religion kath....	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	24		
Unter-I.....	17	17		Berlin..... 1	Jura..... 4	- evang....	(2)		(2)		(2)		(2)		(2)		(6)			
Ober-II.....	39	34		Posen..... 3	Philolog... 2	Deutsch.....	2	1	2	2	2	3	3	3	4	4	4	4	34	
Unter-II.....	42	41		Breslau... 4	Naturw... 1	Polnisch.....	2		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	
Ober-III....	50	49		Berlin..... 5	Medicin... 4	Latein.....	2	6	2	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100	
Unter-III.b..	37	42		Posen..... 9	Baufach... 1	Griechisch.....	2	4	2	6	6	6	6	6					38	
Unter-III.a..	42	42		Greifswald 1	Landw.... 1	Hebräisch.....	(2)	(2)	(2)										(6)	
IV. b.....	51	53		Bonn..... 1		Französisch.....	2		2	2	2	2	2	4	4				20	
IV. a.....	52	53				Mathematik.....	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	37
V.....	71	69				Physik.....	2		1	1									4	
VI.....	70	68			Naturgesch.....					1	1	1			2	2		7		
Summa...	500	487	25	25	25	Gesch. u. Geogr.	3		3	3	3	3	3	4	4	2	2	30		
Dazu VII....	17	17				Kalligraphie.....									2	2		4		
	517	506				Gesang.....	(2)		(2)		(2)		(2)		(2)		(2)			
Darunter:						Zeichnen.....	(2)		(2)		(2)		(2)		(2)		(2)			
kathol.....	478	467				Turnen.....	(4)		(4)		(4)		(4)		(4)		(8)			
evang.....	21	19				Summa...	32	32	32	32	32	32	32	31	31	32	32	354		
mosaisch....	1	1																		
	500	487																		

Am Schlusse des vorigen Jahres zählte die Anstalt ohne Prima: 391, von welchen 225 versetzt, 166 zurückgeblieben.

An dem Unterricht im Hebräischen nahmen nur die künftigen Theologen Theil. — Die allgemeinen Zeichen und Gesangstunden werden von den geübteren Schülern der mittleren und oberen Klassen besucht. — Die eingeklammerten Stunden liegen ausserhalb der eigentlichen Schulzeit.

Na lekye hebrajskiego języka uczęszczają tylko ci uczniowie, którzy poświęcić się zamysłają teologii. — Na powszechne godziny rysunków i śpiewów chodzą bieglejsi uczniowie średnich i wyższych klass. — Liczby nawiasami zamknięte oznaczają godziny przypadające po za klasą.

C. Abiturienten. Von den 12 Ober-Primanern, welche zu Ostern die schriftlichen Arbeiten angefertigt hatten, wurden 2 wegen ungenügender Arbeiten zu der mündlichen Prüfung nicht zugelassen; einer wurde wegen Betrug von der Abiturienten-Prüfung entfernt; die 9 übrigen erhielten das Zeugniß der Reife, nämlich:

C. Abiturienti. Z 12 uczniów klasy I. wyższej, którzy na Wielkanoc piśmienne roboty celem złożenia abiturienckiego egzaminu byli pisali, 2 dla niedostatecznych wypracowań nie przypuszczono do ustnego popisu; jeden dla oszukaństwa od egzaminu oddalony; 9 otrzymało świadectwo dojrzałości, a mianowicie:

1. Anton Cybichowski aus Obiezierze	20	Jahr alt	8½ J. i. Gymn.	2½ J. i. Prima
2. Vincent Kalkowski aus Lussowo	22	·	9½	· 2½
3. Victor Karczewski aus Krotoschin	20	·	6½	· 2½
4. Louis Kurtzmann aus Głupoń	22	·	3	· 2½
5. Martin Laudyn aus Posen	22	·	7½	· 2½
6. Joseph Raatz aus Posen	20	·	9½	· 2½
7. Casimir Szczaniecki aus Jasin	20	·	9½	· 2½
8. Lucian Szmyt aus Radzewo	20	·	10½	· 2½
9. Vladislaus Zakrzewski aus Posen	20	·	8½	· 2½

Von diesen wurde Louis Kurtzmann auf Grund seiner Klassenleistungen und schriftlicher Prüfungsarbeiten von der mündlichen Prüfung ganz befreit.

Theologie wollen studiren: Cybichowski, Kalkowski, Kurtzmann, Laudyn, Szmyt; Jura: Szczaniecki, Zakrzewski; Medicin: Karczewski; Naturwissenschaften: Raatz.

Jetzt am Schlusse des Schuljahres haben sich 17 Ober-Primaner zur schriftlichen Prüfung gestellt. Von diesen wurden 3, nämlich: Kielczyński, Mehlhose und Synogowitz auf Grund ihrer Klassenleistungen und befriedigender Prüfungsarbeiten von der mündlichen Prüfung ganz befreit, und von den übrigen ist keiner von der Prüfung abgewiesen worden. Das Maturitätszeugniss haben erhalten:

1. Leopold Chmieliński aus Punitz	21	Jahr alt	6 J. i. Gymn.	3 J. i. Prima
2. Paul Cleinow aus Kempen	20	·	4	· 2
3. Julian Hochberger aus Posen	18	·	9	· 2
4. Anton Kielczyński aus Rybiniec	20	·	7	· 2
5. Leo Kittel aus Meseritz	19	·	1½	· 1½
7. Julian Kulesza aus Gostyń	20	·	10	· 2
7. Telesphor Losertz	18	·	9	· 2
8. Barthold Mehlhose	18	·	5	· 2
9. Andreas Osinski aus Granówko	19	·	9	· 2
10. Alexander Strahler aus Wongrowitz	19	·	9	· 2
11. Anastasius Styczyński aus Buk	20	·	2½	· 2
12. Eduard Synogowitz aus Posen	20	·	2½	· 2
13. Wladislaus Woliński aus Kostrzyn	20	·	8½	· 2
14. Eduard Wyrzykowski aus Droszewo	24	·	9	· 2
15. Bernhard Ziolecki aus Posen	18	·	5	· 3
16. Stephan Żółtowski aus Jarogniewice	18	·	7	· 2

Theologie wollen studiren: Chmieliński, Kielczyński, Kittel, Kulesza, Losertz, Osinski, Styczyński, Woliński, Wyrzykowski; Jura: Cleinow, Ziolecki; Medicin: Synogowitz; Philologie: Mehlhose; Baufach: Hochberger, Strahler; Landwirthschaft: Żółtowski.

D. Sammlungen: 1. Die Gymnasial-Bibliothek wurde durch folgende Werke erweitert:

- a) Durch Geschenke, wofür wir hiermit im Namen der Anstalt den ehrerbietigsten Dank sagen: Przegląd: 1855. I. 3. 4.; II. 1—4; 1856. I. 2—5; 1857. I. 1—4; II. 1—3; 1858. I—4, von der Redaction des Przegląd. — Acta Tomiciana Tom. I.—VI. und Liber geneseos ill. fam. Schidlovicie, vom Herrn Grafen T. Działyński. — Kant: Methaphysik der Sitten, vom Herrn Buchhändler Döpner. — Niebuhr: Geschichte Assurs und Babels,

1. Antoni Cybichowski z Obiezierza	ma lat 20, był 8½ l. na gimn. 2½ l. w kl. I.
2. Wincenty Kałkowski z Lussowa	22 . 9½ . 2½ .
3. Wiktor Karczewski z Krotoszyna	20 . 6½ . 2½ .
4. Ludwik Kurtzmann z Głuponia	22 . 3 . 2½ .
5. Marcin Laudyn z Poznania	22 . 7½ . 2½ .
6. Józef Raatz z Poznania	20 . 9½ . 2½ .
7. Kazimierz Szczaniecki z Jasina	20 . 9½ . 2½ .
8. Lucyan Szmyt z Radzewa	20 . 10½ . 2½ .
9. Władysław Zakrzewski z Poznania	20 . 8½ . 2½ .

Z tych Ludwika Kurtzmann na fundamencie jego wiadomości i dostatecznych robót piśmiennych uwolniono od popisu ustnego.

Mają zamiar poświęcić się teologii: Cybichowski, Kałkowski, Kurtzmann, Laudyn, Szmyt; prawo: Szczaniecki, Zakrzewski; medycynie: Karczewski; naukom przyrodzonym: Raatz.

Teraz na końcu roku szkolnego zgłosiło się 17. uczniów kl. I. wyższej do popisu piśmiennego. Z tych trzech: Kielczyńskiego, Mehlhosego i Synogowitza na fundamencie ich wiadomości i dostatecznych robót piśmiennych uwolniono od popisu ustnego — a z pozostałych żadnego nie oddalono od ustnego egzaminu. Świadectwo dojrzałości otrzymali:

1. Leopold Chmieliński z Ponieca	ma lat 21, był 6 l. na gimn. 3 l. w kl. I.
2. Paweł Cleinow z Kempna	20 . 4 . 2 .
3. Julian Hochberger z Poznania	18 . 9 . 2 .
4. Antoni Kielczyński z Rybińca	20 . 7 . 2 .
5. Leon Kittel z Międzyrzecza	19 . 1½ . 1½ .
6. Julian Kulesza z Gostynia	20 . 10 . 2 .
7. Telesfor Losert z Poznania	18 . 9 . 2 .
8. Barthold Mehlhose z Poznania	18 . 5 . 2 .
9. Andrzej Osinski z Granówka	19 . 9 . 2 .
10. Alexander Strahler z Wągrówca	19 . 7 . 2 .
11. Anastazy Styczyński z Buku	20 . 2½ . 2 .
12. Edward Synogowicz z Poznania	20 . 8½ . 2½ .
13. Władysław Woliński z Kostrzyna	20 . 8½ . 2 .
14. Edward Wyrzykowski z Droszewa	24 . 9 . 2 .
15. Bernard Ziolecki z Poznania	18 . 5 . 3 .
16. Stefan Żółtowski z Jarogniewic	18 . 8 . 2 .

Mają zamiar poświęcić się teologii: Chmieliński, Kielczyński, Kittel, Kulesza, Losert, Osinski, Styczyński, Woliński, Wyrzykowski; prawo: Cleinow, Ziolecki; medycynie: Synogowicz; filologii: Mehlhose; budownictwu: Hochberger, Strahler; rolnictwu: Żółtowski.

D. Zbiory: 1. Biblioteka gimnazjalna pomnożyła się następującymi dziełami:

- a) Złożono w podarku, za co niniejszemu w imieniu instytutu winne składamy podziękowanie: Przeglądu r. 1855. I, 3. 4; II. 1—4; 1856. I. 2—5; 1857. I. 1—4; II. 1—3; 1858. I. 1—4 od redakcyi Przeglądu. — Acta Tomicianae, Tom I.—VI. i Liber genesios ill. fam. Schidlovic. od p. hr. T. Działyńskiego. — Kanta: Methaphysik der Sitten, od p. księgarza

vom hohen Ministerium. — Fiedler: Verskunst der lat. Sprache, durch das Königl. Prov.-Schul-Kollegium.

- b) Durch Kauf: Die Fortsetzungen von Ersch und Grubers Encycl.; Poggendorfs Annalen. — Grimm's Wörterbuch. — Steph. thes. ling. gr. u. s. w. — Ribbeck: tragicor. latinor. reliquiae. — Pap. Statius ed. Amar. — Pomp. Mela ed. Tzschuckius. — Auson. ed. Tullius. — Macrob. ed. Jahn. — Panegyrici vett. ed. Arntzen. — Zinckeisen: Gesch. d. osm. Reichs. V. — Palacky: Gesch. Englands. V. — Lewes (Frese): Goethes Leben II. — Humboldt: Kosmos IV. — Kremer; Listy z Krakowa, now. wyd.; — Lelewel: Polska, dzieje i rzeczy jój, Tom I. — Maciejowski: historia prawodawstwa słow.

2. Die Schüler-Lesebibliothek ist auch in diesem Jahre durch neue Ankäufe vermehrt worden. Unter Anderen sind angeschafft: Fortsetzung von Giesebrecht's Gesch. der deutschen Kaiserzeit II. 2. Schlosser's Weltgeschichte, Hackländer's Soldatengeschichten, Koźmiana pamiętniki, Stefan Czarniecki. u. s. w. — Von dem Herrn Buchhändler Żupański sind derselben geschenkt worden: Pieśń o ziemi naszój; Wspomnienie o Kownie; Świącone w pałac. Potock; Wagi historia królów i książąt polskich, wofür ihm der herzlichste Dank gesagt wird.

3. Die Bibliothek von Werken ehemaliger Schüler des Marien-Gymnasiums. Die in dem vorjährigen Programme von mir an ehemalige Schüler des Marien-Gymnasiums, welche in irgend einem Fache als Schriftsteller aufgetreten sind, ergangene Aufforderung, ihre Werke dem Institute Behufs Anlage einer besonderen Bibliothek von Werken ehemaliger Schüler des Gymnasiums zu übersenden, hat bei mehreren der betreffenden Herren Berücksichtigung gefunden. Diese Bibliothek enthält bis zum heutigen Tage

unter Nr. 1—13. Werke von Dr. Gumprecht,

· 14—15.	· Dr. Paul Brettner,
· 15—18.	· Dr. Ant. Małeckı,
· 18—19.	· Dr. Hipp. Cegielski,
· 19—20.	· Dr. Carl Libelt,
· 20—21.	· Dr. Teoph. Matecki,
· 21—22.	· Dr. Marc. Motty,
· 23—24.	· Dr. Joh. Rymarkiewicz,
· 25—26.	· G.-L. Sigism. Węclewski,
· 26—27.	· J. K. Żupański,
· 27—28.	· Dr. J. N. Romanowski,
· 28—39.	· Probst Dr. Alexius v. Prusinowski,
· 40—41.	· Dr. Leo Wituski,
· 41—42.	· Dr. J. Steph. Wolfram,
· 42—43.	· Landschaftsrath Ed. v. Żółtowski.

(NB. Die von Nr. 15 bis 27. angeführten Werke sind von dem ehemaligen Schüler und jetz. Buchhändler J. K. Żupański zu Posen dieser Bibliothek geschenkt worden.)

4. Das naturwissenschaftliche Cabinet. Der Graf S. v. Mielżyński auf Miłosław hat zwei Stück Kalksteine mit versteinerten Fischen von Monte Bolca in Italien geschenkt.

5. Für das physicalische Cabinet sind angeschafft worden: Ein grosser Inductions-Apparat, eine kleine Ventilluftpumpe nebst electr. Ei, ein Thermobogen mit Stativ, ein Kohlen-

Doepner. — Niebuhr'a: Geschichte Assurs und Babels, od Wysokiego Ministerstwa. — Fiedlera: Verskunst der lat. Sprache, od król. prowincjonalnej rady szkolnej.

b) Nabyto przez kupno: Ciąg dalszy Encyklop. Ersch'a i Grubera, Poggend. Annal.; — Grimm: Wörterbuch; — Steph. thes. ling. gr. itd. — Ribbeck: tragicorum latinorum reliquiae; — Pap. Statius ed. Amar; — Pomp. Mela ed. Tzschuckius; — Auson. ed. Tollius; — Macrob.: ed. Jahn; — Panegyric. vett. ed. Arntzen; — Zinkeisen: Geschichte d. osm. Reichs. V.; — Palacky: Geschichte v. Böhmen III. 2. — Pauli: Geschichte Englands V.; — Lewis (Frese) Goethe's Leben II.; — Humboldt: Kosmos; — Kremera listy z Krakowa, nowe wyd. Lelewela, Polska, dzieje i rzeczy jej, tom I. — Maciejowski: historia prawod. słow.

2. Bibliotekę uczniów i w tym roku pomnożono nowym zakupem. Pomiędzy innemi dziełami zakupiono: Dalszy ciąg Giesebrechta: Geschichte der deutschen Kaiserzeit, tom II. dział 2. Schlossera Weltgeschichte. Hackländer: Soldatengeschichten. Koźmiana pamiętn. Stefan Czarniecki i t. d. — Pan Żupański księgarz darował do biblioteki: Pieśń o ziemi naszej; Wspomnienie o Kownie; Święcone czyli Pałac Potock.; Wagi histor. królów i książąt polsk., za co mu niniejszém najszczerze dzięki składamy.

3. Biblioteka dzieł wydanych przez byłych uczniów gimnazjum Św. Maryi Umieszczoną przezemnie w przeszłorocznym programie odezwę do byłych uczniów gimnazjum Św. Maryi, którzy w jakimkolwiek zawodzie jako pisarze wystąpili, aby dzieła swoje do instytutu celem założenia osobnej biblioteki dzieł wydanych przez byłych uczniów gimnazjum przesłali, kilku panów, których to dotyczyło, uwzględniło. Biblioteka ta zawiera do obecnej chwili

od Nr. 1—13.	dzieła Dr. Gumprechta,
· 14—15,	· Dr. Pawła Brettner,
· 15—17.	· Dr. Ant. Małeckiego,
· 18—19.	· Dr. Hipp. Cegielskiego,
· 19—20.	· Dr. Karóla Libelta,
· 20—21.	· Dr. Teofil. Mateckiego,
· 21—22.	· Dr. Marc. Mottego,
· 23—24.	· Dr. Jana Rymarkiewicza,
· 25—26.	· Naucz. gimn. Z. Węclewskiego,
· 26—27.	· J. K. Żupańskiego,
· 27—28.	· Dr. J. Romanowskiego,
· 28—39.	· X. Proboszcza Dr. Prusinowskiego,
· 40—41.	· Dr. Leona Wituskiego,
· 41—42.	· Dr. J. Stef. Wolframa,
· 42—43.	· Radzc. landsz. Ed. Żółtowskiego.

(UWAGA. Dzieła przytoczone od Nr. 15. do 27. były uczeń a teraźniejszy księgarz, pan J. K. Żupański w Poznaniu, podarował bibliotece).

4. Gabinet histor. naturalny. Pan Hrabia S. Mielżyński na Miłosławiu darował dwa kawały wapiennego kamienia z skamieniałemi rybami z Monte Bolea we Włoszech.

5. Dla gabinetu fizykalnego zakupiono: wielki aparat indukcyjny, pompę pneumatyczną wraz z elektrycznym jajem, termom. metal. na podstawie, aparat do wywołania światła

lichtapparat mit Spiegel, zwei electriche Spiralen auf Glas gewunden, eine gläserne Wasserschraube nach Archimedes.

6. Sammlungen von Kupferstichen. Der ehemalige Schüler Eduard Schortau schenkte als Abiturient zum Andenken für die Anstalt ein von ihm in Sepia gezeichnetes sehr gelungenes Bild „das Testament des Eudamidas, nach Poussin“ darstellend.

E. Unterstützungen. Der fünfte Theil der Schüler war vom Schulgelde befreit. In dem mit dem Gymnasium verbundenen Alumnat fanden 60 Schüler aus den oberen Klassen, welche Theologie zu studiren beabsichtigen, freien Unterhalt. Ferner erhielten in dem v. Szóldrskischen Convicte 11 und in dem v. Lubrańskischen ebenfalls 11 Schüler freien Unterhalt. — Die Gesellschaft zur Unterstützung der studirenden Jugend zahlte für 9 Schüler der Anstalt das Schulgeld und unterstützte einige ausserdem mit Beköstigung, Kleidern und Büchern. — Das Mielżyńskische Stipendium bezieht der ehemalige Schüler der Anstalt Joseph Raatz, welcher in Breslau Naturwissenschaft studirt.

F. Prämien. Die ausgezeichnetsten Schüler, der Regel nach 2—4 aus jeder Klasse, erhalten Bücher, oder Bilder- oder Kartenwerke, oder Globen zu Prämien, wozu die etatsmässigen 40 Rthlr. und die Zinsen des Probst v. Kamińskischen Prämienfonds von 200 Rthlrn. verwendet werden. Im vorigen Jahre erhielten folgende Schüler Prämien:

aus Ober-Prima: *Lakowski, Rakowicz*; aus Unter-Tertia: *Drwęski, Zielke*;
aus Unter-Prima: *Kielczyński, Mehlhose*; aus IV. b.: *Stefanski, Czamański*;
aus Ober-Secunda: *Treplin*; aus IV. a.: *Celichowski, Cimoehowski*;
aus Unter-Secunda: *Hoffmann*; aus V.: *Cylichowski, Gładysz, Tomaszewski*;
aus Ober-Tertia: *Mizerski, Manicki, Hundt*; aus VI.: *Furmanowicz*
und aus VII.: *Gruba, Wittkowski.*

V. Ordnung der öffentlichen Prüfung

zu welcher die hohen Vorgesetzten, die Gönner und Freunde der Anstalt, so wie die Eltern, Vormünder und Angehörigen unserer Schüler ehrerbietigst und ergebenst eingeladen werden.

Dienstag den 28. September.

SEXTA von 8—9 Uhr. Religion: Subr. *Bilewicz*. — Latein: Dr. *Mierzynski*.

Hierauf Vorträge der Sextaner:

Bronislaus Malczewski: *Kwiat Niezapominka*, v. T. M.

Adam Koszutski: *die Wasserrose*, v. Schein.

QUINTA von 9—10 Uhr. Latein: *Laskowski*. — Rechnen: Dr. *Ustymowicz*.

Hierauf Vorträge der Quintaner:

Anton Żóchowski: *Krówka Jaremy*, v. Hołowiński.

Alexius Brzeski: *Der persische Bauer mit Früchten*, v. Nicolai.

QUARTA A. u. QUARTA B. von 10—11 Uhr. Latein IV. a.: Dr. *Wolfram*. — Geschichte:
Dr. *Szule II.* — Latein IV. b.: v. *Przyborowski*.

elektr., dwie elektryczne wężownice na szkłe nawijane, szrubę szklaną wodną podług Archimedesesa.

6. Zbiór obrazów. Były uczeń Edward Schortau darował jako abiturient na pamiątkę instytowi obraz piękny, przedstawiający „testament Eudamidas“ podług Poussina.

E. **Wsparcia:** Piąta część uczniów od opłaty szkolnej była uwolniona. W Alumnacie, połączonym z gimnazjum Św. Maryi Magdal. 60 uczniów z wyższych klas, którzy mają zamiar poświęcić się teologii, miało pomieszczenie bezpłatne. Nadto w konwiktach Lubrańskich 11 i w konwiktach Szóldrskich także 11 uczniów bezpłatnie utrzymywano. — Towarzystwo pomocy naukowej za 9 uczniów dosyłało opłatę szkolną i wspierało kilku nadto jeszcze, płacąc za ich stół, odzienie i książki. — Stypendyum Mielżyńskiego uzyskał były uczeń instytutu Józef Raatz, który w Wrocławiu nauk przyrodzonych słucha.

F. **Nagrody:** Celujący uczniowie, zwykle 2—4 z każdej klasy, otrzymują książki, obrazy, mapy lub globusy geograficzne jako nagrody, na których zakupienie obraca się stała kwota 40 tal. procent z funduszu nagrodowego X. Kamińskiego, 200 talarów wynoszącego. W przeszłym roku otrzymali nagrody następujący uczniowie:

z kl. I. wyż.: <i>Likowski, Rakowicz;</i>	z kl. III. niż.: <i>Drwęski, Zielke;</i>
z kl. I. niż.: <i>Kieleczyński, Mehlhose;</i>	z kl. IV. b.: <i>Stefanski, Czamański;</i>
z kl. II. wyż.: <i>Treplin;</i>	z kl. IV. a.: <i>Celichowski, Cimochoński;</i>
z kl. II. niż.: <i>Hoffman;</i>	z kl. V.: <i>Cylichowski, Gładysz, Tomaszewski;</i>
z kl. III. wyż.: <i>Mizerski, Manicki, Hundt;</i>	z kl. VI.: <i>Furmanowicz</i>
	z kl. VII.: <i>Gruba, Wittkowski.</i>

V. Porządek popisu publicznego,

na który Wysokich Przełożonych, dobrodziejów i przyjaciół instytutu, jako też rodziców, opiekunów i krewnych uczniów naszych zaprasza się unieżenie.

We Wtorek dnia 28. Września.

KLASSA VI. od 8—9. Religia: X. Subr. *Bilewicz.* — Język łaciński: Dr. *Mierzynski.*

Początek deklamować będą uczniowie klasy VI:

Bronisław Malczewski: Kwiat Niezapominka, p. T. M.

Adam Koszutski: Die Wasserrose, Scheina.

KLASSA V. od 9—10. Język łaciński: *Laskowski.* — Rachunki: *Ustymowicz.*

Początek deklamować będą uczniowie klasy V.:

Antoni Żóchowski: Krówka Jaremy, p. Hołowińskiego.

Alexy Brzeski: Der persische Bauer mit Früchten, p. Nicolai.

KLASSA IV. A. i IV. B. od 10—11. Język łaciński IV. a.: Dr. *Wolfram.* — Historia powszechna: Dr. *Szule II.* — Język łaciński IV. b.: *Przyborowski.*

Hierauf Vorträge der Quartaner:

Miecislaus Jackowski: Bitwa, v. Ant. Malczewski.

Clemens Fugiński: Frau Hitt, v. Ebert.

Nach der Prüfung jeder der drei unteren Klassen wird der Inspector die Prämien vertheilen und die Namen der nach der höheren Klasse versetzten Schüler verlesen. Darauf findet in dem Klassenzimmer die Austheilung der Zeugnisse durch den betreffenden Ordinarius statt:

UNTER-TERTIA A. u. UNTER-TERTIA B. von 11—12 Uhr. Latein: *Szule I.* — Mathematik: Dr. *Wituski.* — Griechisch: Dr. *Wolfram.*

Hierauf Vorträge der Unter-Tertianer:

Adolph Czamański: Tell's Tod, v. Uhland.

Adam Sierakowski: L'orage, par Saint-Laibert.

OBER-TERTIA von 12—1 Uhr. Latein: *Węclewski.* — Mathematik: *Spiller.*

Hierauf Vorträge der Ober-Tertianer:

Bronislaus Drwęski u. Calixt Remus: Dialog aus Wallenstein, v. Schiller.

UNTER-SECUNDA von 3—3½ Uhr. Religion: Regens *Kantorski.* — Latein: Dr. *Steiner.*

Hierauf Vortrag des Unter-Secundaners:

Johann Rożankiewicz: Die Löwenbraut, v. Chamisso.

OBER-SECUNDA von 3½—4½. Griechisch: *Węclewski.* — Mathematik: *Ustymowicz.*

Hierauf Vortrag des Ober-Secundaners:

Theodor Reszke: Der Räuber, v. Peutz, nach einer Idee des Adam Mickiewicz.

PRIMA von 4½—5½ Uhr. Latein: *Wannowski.* — Deutsche Literaturgeschichte: *Schweminski.* — Geschichte: *Czarnecki.*

Mittwoch den 29. September

beginnt um 9 Uhr Vormittags die Schlussfeierlichkeit, welche in folgender Ordnung stattfinden wird:

1. Gesang.
2. Deutsche Rede des Abiturienten Telesphor Losertz: Göthe's erste italienische Reise.
3. Lateinische Rede des Abiturienten Vladislaus Woliński: Vitam brevem non accepimus sed fecimus.
4. „Deuxième grande Symphonie de L. v. Beethoven, arrangée pour deux Pianos-Forte par A. Diabelli,“ vorgetragen von dem Abiturienten Losertz und dem Primaner Klonowski.
5. Polnische Rede des Abiturienten Julius Hochberger: O dramacie w Polsce.
6. Bekanntmachung der Promotion in den oberen Klassen und Vertheilung der Prämien, so wie Entlassung der Abiturienten durch den Director.
7. Gesang.

Nach der Feierlichkeit werden den Schülern der drei oberen Klassen von den Ordinarien die Zeugnisse eingehändiget werden.

Początek deklamować będą uczniowie klasy IV.:

Mieczysław Jackowski: Bitwa, p. Ant. Malczewskiego.

Klemens Fugiński: Frau Hitt, p. Eberta.

Po odbytych popisach każdej z trzech niższych klas Inspektor rozda nagrody i odczyta nazwiska uczniów do wyższej klasy przesadzonych: początek w klasach Ordynaryusze uczniom wręczą świadectwa.

KLASSA III. NIŻSZA A. i B. od 11—12. Język łaciński: *Szule I.* — Matematyka: Dr. *Witowski.* — Język grecki: Dr. *Wolfram.*

Deklamować będą:

Adolf Czamański: Tell's Tod, p. Uhlanda.

Adam Sierakowski: L'orage, par Saint-Laibert.

KLASSA III WYŻSZA od 12—1. Język łaciński: *Węclewski.* — Matematyka: *Spiller.*

Początek deklamować będą:

Bronisław Drwęski i Kalixt Remus: Dialog z Wallensteina, p. Szyllera.

KLASSA II NIŻSZA od 3—3½. Religia: *Regens Kantorski.* — Język łaciński: Dr. *Steiner.*

Początek deklamować będzie uczeń klasy II. n.:

Jan Rożankiewicz: Die Löwenbraut, p. Chamisso.

KLASSA II. WYŻSZA od 3½—4½. Język grecki: *Węclewski.* — Matematyka: Dr. *Ustymowicz.*

Początek deklamować będzie:

Teodor Reszke: Der Räuber, p. Prutz'a, podług pomysłu Adama Mickiewicza.

KLASSA I. od 4½—5½. Język łaciński: Prof. *Wannowski.* — Historia literatury niem.: *Schwe-minski.* — Historia powszechna: *Czarnecki.*

We Środę dnia 29. Września

zacznie się o godzinie 9. z rana uroczystość zakończenia roku szkolnego, która się w następującym porządku odbędzie:

1. Śpiew.
2. Mowa w języku niemieckim abiturienta Telesfora Losertz: Göthe's erste italienische Reise.
3. Mowa w języku łacińskim abiturienta Władysława Wolińskiego: Vitam brevem non accepimus, sed fecimus.
4. „Deuxième grande Symphonie de L. Beethoven, arrangée pour deux Pianos par A. Diabelli.“ Wykonana przez abiturienta Losertz i Klonowskiego, ucznia klasy pierwszej.
5. Mowa w języku polskim abiturienta Juliusza Hochberger: O dramacie w Polsce.
6. Ogłoszenie promocji w trzech wyższych klasach i rozdzielenie nagród, jako też pożegnanie abiturientów przez Dyrektora.
7. Śpiew.

Po zakończeniu uroczystości ordynaryusze trzech wyższych klas wręczą uczniom świadectwa.

Zur Beachtung in Bezug auf das künftige Schuljahr.

Die neu aufzunehmenden Schüler haben bei ihrer Anmeldung einen Taufschein, einen Impfschein und ein Zeugniß über den zuletzt erhaltenen Unterricht vorzulegen. Die Anmeldung und Prüfung der Schüler aus der Stadt Posen findet Montag den 11. October, dagegen die der auswärtigen Schüler erst Dienstag den 12. October statt. Mittwoch den 13. October wird das neue Schuljahr mit Gottesdienst um 9 Uhr in der Gymnasialkirche eröffnet.

Besonderer Aufmerksamkeit werden Aeltern und Vormündern folgende Bestimmungen empfohlen:

1. Von denjenigen gegenwärtigen Schülern, welche beim Beginn des neuen Schuljahres, den 13. October, sich Vormittags nicht in ihren Klassen eingefunden haben, wird, wenn sie ihre, durch wichtige Gründe veranlasste spätere Zurückkunft nicht vorher dem Director angezeigt haben, angenommen, dass sie die Anstalt verlassen haben. Eine Annahme derselben könnte nur dann noch erfolgen, wenn die für jede Klasse bestimmte feste Zahl von Schülern — VI. und V. 70, IV. 60, sonst 50 — durch die neu aufgenommenen noch nicht erreicht wäre.
2. Knaben, welche das 12. Jahr vollendet haben, können nach Sexta nur dann aufgenommen werden, wenn nicht durch jüngere Knaben schon die für diese Klasse bestimmte Normalzahl erreicht ist; dasselbe gilt für Quinta und Quarta in Bezug auf Knaben, die das 13. und resp. 14. Jahr erreicht haben.
3. Von einem nach Sexta aufzunehmenden Knaben werden besonders folgende Kenntnisse mit Strenge gefordert: Bekanntschaft mit den Lehren des Elementar-Katechismus; geläufiges und logisch-richtiges Lesen in polnischer, sowie geläufiges und wenigstens mechanisch-richtiges Lesen in deutscher Druckschrift; Vermeidung grober orthographischer Fehler beim Dictiren, in deutscher, besonders aber in polnischer Sprache; Geläufigkeit in den vier Species mit unbenannten ganzen Zahlen.
4. Von einem nach Septima aufzunehmenden Knaben werden gefordert: wenigstens mechanisch-richtiges Lesen in beiden Landessprachen, besonders in der polnischen; Befähigung kurze Sätze in beiden Sprachen in leserlicher Handschrift niederzuschreiben; Bekanntschaft mit der Addition und Subtraktion in unbenannten ganzen Zahlen und mit dem Einmaleins.

Dr. Brettner.

Director.

Uwiedomienie tyczące przyszedłego roku szkolnego.

Uczniowie nowi zgłaszając się do egzaminu, winni mieć z sobą metrykę, świadectwo szczepionej ospy, i zaświadczenie z nauk w ostatnim czasie pobieranych. Uczniowie z miasta Poznania będą egzaminowani w Poniedziałek dnia 11. Października; zamiejscowi zaś uczniowie dopiero w Wtorek dnia 12. Października. W Środę dnia 13. Października rozpocznie się nowy rok szkolny nabożeństwem o godzinie 9. z rana w kościele gimnazjalnym.

Szczególniej zwraca się uwagę rodziców i opiekunów na następane rozporządzenia:

1. O uczniach obecnie w instytucie będących, którzy przy rozpoczęciu nowego roku szkolnego, tj. 13. Października, do klas swych nie powrócą, ani też o powodach opóźnienia swego uzasadnionego poprzednio Dyrektora nie zawiadomią, przyjmie się, że instytut opuścili. Później przyjęci by być mogli w takim tylko razie, gdyby liczba uczniów dla klasy każdej przeznaczona (dla kl. VI. i V. 70, IV. 60, w innych 50) nie była jeszcze dopełnioną przez nowo przyjętych.
2. Chłopcy, mający lat 12 skończonych, do klasy VI. wtenczas tylko będą przyjęci, jeżeli ilość uczniów młodszych nie osiągnie liczby dla tej klasy przeznaczonej. Tudzież do kl. V. i IV. pod tym samym warunkiem przyjmie się tylko chłopców, którzy skończyli rok 13. resp. 14. życia.
3. Od chłopca, który chce być przyjęty do kl. VI. żąda się koniecznie, aby dokładnie był obeznany z naukami elementarnego katechizmu; biegle i loicznie-dobrze czytał po polsku jako też biegle i przynajmniej mechanicznie-dobrze po niemiecku, aby pisał bez błędów ortograficznych po niemiecku, a mianowicie po polsku — i dokładnie umiał cztery działania z ilościami nieoznaczonymi.
4. Od chłopca, który chce być przyjęty do klasy VII., żąda się, aby przynajmniej czytał mechanicznie-dobrze w obudwóch językach krajowych, mianowicie w polskim; aby umiał krótkie zdania w obudwóch językach czytelnie napisać i znał dodawanie i odciąganie liczb całych nieoznaczonych i tablicę mnożenia.

Dr. Brettner.

Dyrektor.

Uwiedomienie

Uczniowie nowi zgłaszając szczepionęj ospy, i zaświadwie z miasta Poznania będą zamiejscowi zaś uczniowie dnia 13. Października rozpo w kościele gimnazyjalnym.

Szczególniej zwraca się uwa

1. O uczniach obecnie w i nego, tj. 13. Paździer swego uzasadnionego p opuścili. Później przyj klasy każdej przeznac dopelnioną przez nowe
2. Chłopcy, mający lat 1 ilość uczniów młodsz kl. V. i IV. pod tym rok 13. resp. 14. życi
3. Od chłopca, który ch obeznany z naukami jako też biegle i prz ortograficznych po n lania z ilościami nie
4. Od chłopca, który mechanicznie-dobrze krótkie zdania w c liczb całych nieozn

ólnego.

ę metrykę, świadectwo pobieranych. Ucznio- nia 11. Października; ździernika. W Środę wem o godzinie 9. z rana

rozporządzenia:

oczęciu nowego roku szkól- ni też o powodach opóźnienia a, przyjmie się, że instytut , gdyby liczba uczniów dla innych 50) nie była jeszcze

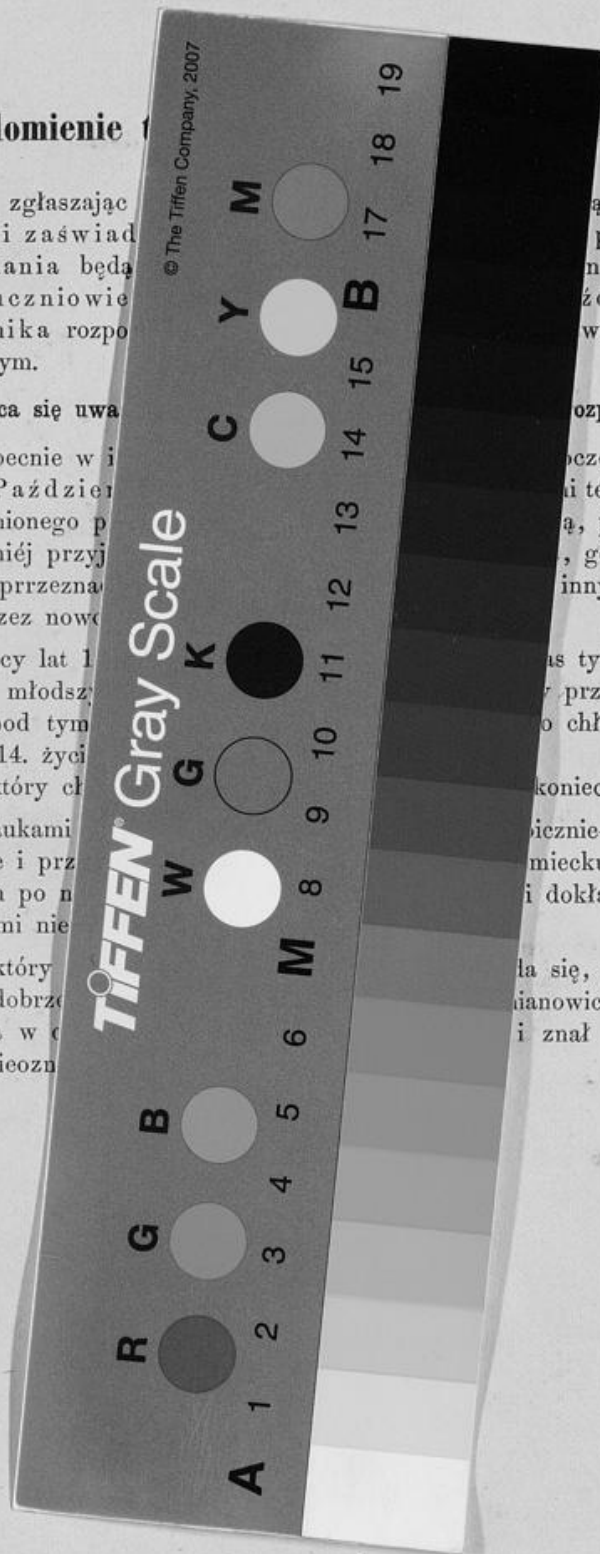
as tylko będą przyjęci, jeżeli r przeznaczonęj. Tudzież do o chłopców, którzy skończyli

koniecznie, aby dokładnie był icznie-dobrze czytał po polsku miecku, aby pisał bez błędów i dokładnie umiał cztery dzia-

ła się, aby przynajmniej czytał ianowicie w polskim; aby umiał i znał dodawanie i odeciąganie

Dr. Brettner.

Dyrektor.

I n i e d r u j e n i e t y t e j c e p r y s z k i e g o r o k u s z k o ł e g o .

U n i o s e n o w i z g l a s z a j e s i e d o e x a m i n u , w i n i i m i e d z s o b ą m e t r y k ą , s w i a d e c t w o e x e r c y j n e j o p y i i k a s y i a d o z n a c z e n i e z n a u k w o s t a t e m e x a m i n a c y j e p o d i e r z a n y c h . U z a m i o - w i e z m i a s t e P o z n a n i a b e d a e x a m i n o w a n i w P o n i e z d z i e l e k d a t a I I . P a d z i e j n i k a ; z a m i e j z e w i z a s u n a k i o w i e d o p i e r z e w W r o c ł e k d a t a I I . P a d z i e j n i k a . W S t r o d e d a t a I I . P a d z i e j n i k a . r o z p o c i n i e s i e n o w y r o k s z k o ł y n a b o d a t e m e z g o d a n i e m z s a n a w k o s c i e g i m n a z y j a n u m .

z a z e c e f o l i e j t w i e r z e s i e t w a g e r o b o t o w i i o p i e k a n o w z a n a s t e p n e r o z p o r z ą d z e n i a :

1. O n e m i a n c h o p i e n i e w i a s t w i e n i e b e d a z e b , k t o r y p r z y r o z p o c i n i e n o w e g o r o k u s z k o ł e - n e g o . I I . P a d z i e j n i k a , d o k l a s z e z e c h n i e p i e r w e j , a n i e z o p o w o d o b o p i e d o n i a n i e z w e d u m a z e d o n o s z e g o p r o t r e b o i o D y k t o r n a n i e z a w i a d o m i a , p r y j m i e s i e z o i n s t y t u t o p i e n i e . P o n i e z p r a w i e j b y t y o m o g e w k a m i n t y l k o t a m i e , g d y b y b e d a n o z n a n i o d l a k l a s z e k a d e j p r e z e n t a c y j a d a t a I I . V I . V . V D . L V . 6 6 . w i n a y c h 3 0) n i e b e d a j e z a c z e d o p i e n i e p r z e z r o k p r y s z k i e .
2. O t o p i e n i e , k t o r e j a t e z z a n e z a c z e k , d o k l a s z e V I . m e n e z a t y l k o b e d a p r y s z k i e , j e s c h i l o s z n o z n a n i o w n i o d a z e c h n i e d o z e c n i e d o z e c n i e d l a t e j k l a s z e p a r e z e n t a c y j e . T a k i e z d o k l . V . i I V . p o d t y m z a m i e m w a z n i a n i e m p r y j m i e s i e t y l k o o t o p i e n i e , k t o r e j s k o n c y j i l i r o k I I . n a p . I I . t y m .
3. O t o t o p i e n i e , k t o r e c h c e b y p r y s z k i e d o k l . V I . t a k a s i e k o n c i z a n i e , a b y d o k l a d a n i e b y o p e r a n y z n a n i a m e m e n t a r n e g o k a t e c h i z m u ; d i e t y i i t o t a m i e d o b i z e c z y t a j p o p o l e k u j a k o t e z d i e t y i p r y s z k i e m e c h a n i z m u d o b i z e p o g i n a t e k u , a b y p i e d a l d e z b l a d o w o r t o g r a f i c z y c h p o m i e r t e k u , z a n a n o w i e n o p o l e k u — i d o k l a d a n i e u n i a t e z t y d a t a i n i a z i i o t o t a m i e n i e z a n e z a c z e k .
4. O t o t o p i e n i e , k t o r e c h c e b y p r y s z k i e d o k l a s z e V I I . a g d a s i e , a b y p r y s z k i e m e c h a n i z m u d o b i z e w o b u d o w i e j e z y k a c h k r o t o w e j , m i n o w i e n o w p o l e k u ; a b y u n i a t k r o t i e z n a n i a w o b u d o w i e j e z y k a c h e z y t a n i e p a p i e r z k a n i d o b a w a n i e i o b i e g a n i e i e z b e c z e k n i e z a n e z a c z e k i t a k i e j m i n o w i e n i e .

Dr. Bretner
Dyrektor